

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.21.1.2023

Pani
Anna Daszuta-Zalewska
Białostocki Park Naukowo-Technologiczny
ul. Żurawia 71, 15-540 Białystok

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/011 „Efekty działalności systemu instytucji otoczenia biznesu”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Białostocki Park Naukowo-Technologiczny ¹ , ul. Żurawia 71, 15-540 Białystok
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Daszuta-Zalewska, Dyrektor BPNT od dnia 17 lutego 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prawdliwość programowania działalności instytucji otoczenia biznesu. 2. Zarządzanie instytucjami otoczenia biznesu. 3. Efekty działalności instytucji otoczenia biznesu.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 31 marca 2023 r., z wykorzystaniem dowodów dotyczących przedmiotu kontroli, wykraczających poza ten okres.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	Robert Skwarko, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LBI/150/2023 z 4 września 2023 r. (akta kontroli str. 1-2) Stanisław Żukowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/174/2023 z 19 października 2023 r. (akta kontroli str. 954-955) Monika Staszkievicz, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/178/2023 z 7 listopada 2023 r. (akta kontroli str. 956-957)

---

¹ Dalej: „BPNT” lub „Park”.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Ustawa zwana dalej: „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2018–2023 (do końca III kwartału) BPNT na ogół prawidłowo gospodarował swoimi rzeczowymi aktywami trwałymi. Realizacja części zadań statutowych była jednak zależna od pozyskania finansowania zewnętrznego, co determinowało brak ich stabilnej realizacji.

Podstawy funkcjonowania BPNT zostały określone w Statucie, ustalającym zasadnicze jego zadania, regulaminie organizacyjnym oraz innych dokumentach opisujących m.in. cele działalności i zasady najmu pomieszczeń Parku (w tym w *Strategii rozwoju BPNT*). Określone w nich cele działalności nie zawsze były jednak ze sobą zbieżne, a Strategia rozwoju BPNT przestała obowiązywać z końcem 2020 roku. Później nie opracowano takiego dokumentu, chociaż – stosownie do zalecenia przewidzianego przez PARP w *Standardach zarządzania instytucjami otoczenia biznesu w Polsce* – instytucje takie powinny funkcjonować w oparciu o strategię działalności, porządkującą działalność jednostki. Z kolei w Regulaminie BPNT nie opisano zasad najmu laboratoriów w trybie konkursowym, który był faktycznie stosowany. Dopiero od 2022 roku Park – w ramach kontroli zarządczej – posiada właściwie opracowane cele działalności, którym przypisano zadania do zrealizowania, mierniki, wartości początkowe i docelowe, terminy realizacji oraz osoby odpowiedzialne. W konsekwencji w latach wcześniejszych nie było możliwe rzetelne analizowanie stopnia osiągnięcia założonych celów.

W okresie objętym kontrolą, w Parku w ograniczonym zakresie (tj. obejmującym przedsiębiorców uczestniczących w projekcie dofinansowanym ze środków UE) prowadzone były badania ankietowe w celu rozpoznania potrzeb i stopnia satysfakcji swoich klientów z usług świadczonych na ich rzecz, mimo że był to cel główny określony w *Strategii rozwoju BPNT* i jeden z celów szczegółowych ustalonych na potrzeby kontroli zarządczej. Również realizacja zadań statutowych polegających na świadczeniu usług doradczych odbywała się w ramach projektów dofinansowywanych z funduszy pomocowych UE, a poza nimi stanowiła marginalną część działalności BPNT.

BPNT właściwie zarządzał majątkiem powierzonym w trwały zarząd. W latach 2017–2020 wynajęto od 97,3% do 98,5% powierzchni przeznaczanej do tego celu, a w kolejnych latach wskaźnik ten był niższy i kształtował się kolejno na poziomie 93,3%, 88,1% i 88,3%. Analiza 10 umów najmu pomieszczeń BPNT ze 143 podpisanych w okresie objętym kontrolą wykazała, że na ogół przestrzegano zasad najmu przewidzianych w Regulaminie BPNT. Wyjątkiem było wynajęcie od 2019 roku pomieszczeń (127,1 m²) Sądowi Rejonowemu w Białymstoku na potrzeby archiwum, mimo że było to sprzeczne z zasadami naboru do Parku, określonymi w Regulaminie BPNT. Pozwoliło to jednak na pozyskiwanie 1,9 tys. zł miesięcznych przychodów⁴. Z kolei najem powierzchni trzech laboratoriów przeprowadzono w trybie konkursowym (którego nie przewidywał Regulamin BPNT), ale zapewniło to konkurencyjność i jawność postępowania oraz pozwoliło na uzyskanie stawek czynszu znacznie przekraczających stawki ustalone w Regulaminie BPNT.

Zgodnie z zasadami gospodarowania środkami publicznymi, określonymi w art. 44 ust. 3 pkt 1 i 3 oraz art. 162 ustawy o *finansach publicznych*, a także po przeprowadzeniu procedur regulujących udzielanie zamówień publicznych w latach 2018–2023 (I kwartał) w BPNT wydatkowano zbadane 25.615,8 tys. zł⁵ na inwestycje oraz zakup: środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych, materiałów i usług.

Przyjęte w BPNT sposoby monitorowania nie pozwalały na dokonanie pełnej oceny osiągania efektów działalności Parku w okresie objętym kontrolą, co było konsekwencją niespójności celów wyznaczanych w różnych dokumentach oraz nieokreślenia (do 2020 roku włącznie) zakładanych wartości bazowych i docelowych mierników zastosowanych w *Strategii BPNT* oraz w kontroli zarządczej, w ramach której monitorowano zmieniające się cele i zadania, z zastosowaniem różnych mierników. W latach 2021–2022 osiągnięte zostały wartości mierników ustalone w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku do 2030 roku* oraz w projektach realizowanych z dofinansowaniem środkami UE, a także większość wartości wyznaczonych w ramach kontroli zarządczej, tj. odpowiednio 41 (z 46) i 27 z (31).

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Wg stanu na dzień zawarcia umowy. Stawka ta podlega okresowej waloryzacji.

⁵ Wybranych spośród 147 wydatków o wartości jednostkowej przekraczającej 50 tys. zł na łączną kwotę 38.553 tys. zł.

NIK wskazuje również, że mimo określonego w statucie zadania „zapewnienie korzystnych warunków do powstawania lub rozwoju przedsiębiorstw prowadzących działalność badawczą, rozwojową lub innowacyjną”, jednostka nie gromadziła danych o wdrożonych projektach B+R, innowacjach i patentach.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR 1. Prawidłowość programowania działalności instytucji otoczenia biznesu

Opis stanu faktycznego 1.1. BPNT utworzono 1 lipca 2011 r. w formie jednostki budżetowej, podległej organizacyjnie Gminie Miasto Białystok, uchwałą Nr XI/78/11 Rady Miejskiej Białegostoku.
(akta kontroli str. 3)

W trakcie kontroli NIK, zakończonej 2 marca 2016 r.⁶, ustalono, że BPNT wybudowano w ramach projektu, oszacowanego na 168.780,2 tys. zł, dofinansowanego kwotą 125.995,4 tys. zł z Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007—2013 Oś priorytetowa I Nowoczesna Gospodarka, Działanie I.3 Wspieranie innowacji. Umowę w tej sprawie Miasto Białystok (Beneficjent) zawarło 24 września 2010 r. z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości⁷ (Instytucją Pośredniczącą). Termin zakończenia realizacji projektu ustalono w niej ostatecznie na 30 listopada 2015 r.

W celu realizacji zadań, decyzją Prezydenta Miasta Białegostoku z 28 listopada 2017 r., BPNT otrzymał w trwałą zarząd nieruchomości gruntową, stanowiącą własność Miasta, zabudowaną pięciokondygnacyjnym budynkiem o powierzchni 1.599 m² i dwukondygnacyjnym budynkiem o powierzchni 4.750 m², zlokalizowanymi w Białymstoku przy ul. Żurawiej 71. Oba budynki zostały wzniesione w ramach opisanego projektu.
(akta kontroli str. 7-11)

Zgodnie ze Statutem BPNT⁸, zadaniami Parku są m.in.:

- zapewnienie korzystnych warunków do powstawania lub rozwoju przedsiębiorstw prowadzących działalność badawczą, rozwojową lub innowacyjną,
- zapewnienie warunków do świadczenia usług badawczo-rozwojowych,
- inkubowanie nowo powstających firm technologicznych i zapewnienie usług wsparcia dla firm innowacyjnych,
- rozwój gospodarki opartej na wiedzy m.in. poprzez tworzenie efektywnych powiązań między nauką i biznesem,
- kreowanie i stymulowanie współpracy klastrowej,
- współpraca z partnerami lokalnymi, regionalnymi i międzynarodowymi w zakresie rozwoju przedsięwzięć innowacyjnych,
- promocja postaw innowacyjnych i przedsiębiorczości,
- działania informacyjne, szkoleniowe i doradcze w zakresie promocji innowacyjności i transferu technologii,
- zarządzanie budynkami BPNT poprzez wynajem lokali dla firm i instytucji naukowo-badawczych oraz instytucji otoczenia biznesu.
(akta kontroli str. 4-5)

W latach 2015—2020 w Parku obowiązywała Strategia rozwoju BPNT z 10 września 2015 r.⁹, w której jako cel główny przewidziano zwiększenie poziomu satysfakcji ze świadczonych usług wśród klientów Parku. Miał być on mierzony:

- liczbą zawartych umów na realizację usług do roku 2020,
- odsetkiem zadowolonych klientów,
- odsetkiem powracających klientów i partnerów.

⁶ P/15/022. <https://www.nik.gov.pl/kontrola/P/15/022/KGPI/>.

⁷ Dalej: PARP.

⁸ Statut stanowi załącznik do uchwały Nr XI/78/11 Rady Miasta Białystok z dnia 18 kwietnia 2011 r. w sprawie utworzenia jednostki budżetowej pod nazwą „Białostocki Park Naukowo-Technologiczny oraz nadania Statutu.

⁹ Wprowadzona zarządzeniem Dyrektora BPNT nr 50/2015 z dnia 22 października 2015 r. Opracowana w ramach projektu, w rezultacie którego wybudowano BPNT.

Celami szczegółowymi były:

- zwiększenie sprzedaży oferty BPNT (w tym usług preinkubacyjnych, inkubacyjnych i proinnowacyjnych)¹⁰,
- wzrost pokrycia kosztów działalności BPNT¹¹,
- zwiększenie zdolności do świadczenia usług własnymi zasobami¹²,
- zwiększenie kreatywności i zaangażowania pracowników¹³,
- zwiększenie zadowolenia i efektywności wykorzystania infrastruktury¹⁴.

Nie określono jednak wartości wskaźników bazowych i docelowych pozwalających na ocenę stopnia realizacji celów ani osób lub komórek organizacyjnych za to odpowiedzialnych.

(akta kontroli str. 13-14, 1099)

Park nie monitorował wskaźników ustalonych w Strategii rozwoju BPNT.

Dyrektor BPNT wyjaśniła: „[...] Dokumentami wiążącymi, określającymi kierunki rozwoju BPNT jest Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011–2020 plus oraz Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku do 2030 roku. Białostocki Park Naukowo-Technologiczny przekazuje w corocznych sprawozdaniach do Departamentu Strategii i Rozwoju Urzędu Miejskiego w Białymstoku informacje, stanowiące elementy do przygotowania Raportu o stanie Miasta Białegostoku, zgodnie z zadaniami przypisanymi do BPNT określonymi w Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011–2020 plus oraz Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku do 2030 roku. BPNT raportuje także stopień realizacji określonych w ww. dokumentach wskaźników. Dokument pn. Strategia rozwoju Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego, przygotowany przez zewnętrzną firmę, stanowi odrębne opracowanie, wskazujące na możliwe, alternatywne drogi rozwoju BPNT i nie stanowi zobowiązania do jego wdrożenia oraz monitorowania zaproponowanych w nim wskaźników. Zgodnie z powyższym, dokumentami wiążącymi, z których realizacji BPNT przedkłada coroczne sprawozdania do Raportu o stanie Miasta Białegostoku, są Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011–2020 plus oraz Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku do 2030 roku.”

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że Strategia rozwoju BPNT była jednak dokumentem wiążącym. Została bowiem wprowadzona zarządzeniem Dyrektora BPNT nr 50/2015 z 22 października 2015 r.

(akta kontroli str. 400-404, 1099)

Dyrektor BPNT wyjaśniła: „Szczegółowe cele określone są na początku każdego roku w ramach funkcjonowania w parku Kontroli zarządczej. Zakładane cele i mierniki służące pomiarowi ich osiągnięcia ustalane są mając na uwadze aktualne uwarunkowania panujące w kraju, w szczególności uwarunkowania ekonomiczne, ale także wynikające przykładowo z sytuacji sanitarno-epidemiologicznej panującej w kraju, która rzutuje na możliwość przeprowadzania pewnych działań, takich jak konferencje, szkolenia czy też warunkujące możliwość korzystania z oferty Epi-Centrum Nauki. Dokumentami wiążącymi, z których realizacji BPNT przedkłada coroczne sprawozdania do Raportu o stanie Miasta Białegostoku, są Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011–2020 plus oraz Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku do 2030 roku.”

(akta kontroli str. 400-408)

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że wg Standardu 1.1.1, określonego przez PARP w standardach zarządzania instytucjami otoczenia biznesu w Polsce, park naukowo-technologiczny powinien posiadać aktualną strategię działania i rozwoju, która jest podstawą jego działania i ewaluacji.

Osiągnięcie celów określonych w Strategii rozwoju BPNT powiązane zostało z realizacją projektów. Jako priorytetowe uznano wdrożenie usług preinkubacyjnych, stworzenie środowiska do świadczenia usług (marketing, monitoring otoczenia) i budowę systemu rozwoju kompetencji kadr. Do ważnych projektów zaliczono wdrożenie usług inkubacji, proinnowacyjnych oraz system finansowania i rachunkowości zarządczej. Ważne, lecz odroczone w czasie (do 2016 roku) było m.in. dostosowanie systemu motywacyjnego

¹⁰ Mierzony wzrostem liczby zawartych umów i wartości sprzedaży ze świadczonych usług.

¹¹ Mierzony stopniem pokrycia kosztów działalności przez przychody BPNT.

¹² Mierzony odsetkiem pokrycia usług w portfelu przez zasoby własne i liczbą uzyskanych certyfikatów/odbytych szkoleń.

¹³ Mierzony liczbą usprawnień/mikroinnowacji zgłaszanych przez pracowników.

¹⁴ Mierzony stopniem wykorzystania laboratoriów i powierzchni biurowej, odsetkiem partnerów, którzy skorzystali z infrastruktury, poziomem zadowolenia użytkowników z infrastruktury.

do nowych wyzwań. W ramach usług proinnowacyjnych przewidziano działania doradcze mające na celu rozwój przedsiębiorstwa przez poprawę istniejącego lub wdrożenie nowego procesu technologicznego, produktu lub usługi. Mogły one dotyczyć w szczególności: oceny potrzeb technologicznych, promocji technologii i nowych rozwiązań organizacyjnych, wdrażania nowych technologii, a także innych działań, w których następuje transfer wiedzy lub innowacyjnej technologii. Niezbędne było do tego m.in. posiadanie doradców ds. transferu technologii, bazy ekspertów, partnerów i mentorów, dostępu do szkoleń. Równoległe zakładano budowanie kompetencji pracowników Parku w zakresie świadczenia wszystkich usług. Przewidziano, że przeszkodą do wprowadzenia finansowych instrumentów motywacyjnych są ograniczenia zewnętrzne kształtujące system motywacyjny (np. reguły wynagradzania pracowników jednostek samorządu terytorialnego). Z tego powodu celem systemu motywacyjnego BPNT miało być zapewnienie pracownikom możliwości rozwoju wiedzy i umiejętności oraz integracja zespołu. Wspieranie komercjalizacji badań naukowych oraz inicjowanie i usprawnianie transferu technologii było jednym z celów szczegółowych określonym we wniosku o dofinansowanie projektu utworzenia Parku.

(akta kontroli str. 14-16, 27-32, 58-60)

W ofercie Parku brak jednak usług związanych z wdrażaniem nowych technologii oraz transferem wiedzy i innowacyjnych technologii. BPNT nie zatrudnia doradców ds. transferu technologii, a dochody Parku z tytułu działalności szkoleniowo-doradczej w latach 2018—2023 (I kwartał) wynosiły odpowiednio: 11,1 tys. zł, 5,5 tys. zł, 0 zł, 1,6 tys. zł, 3,9 tys. zł i 0,8 tys. zł.

(akta kontroli str. 71-72)

Dyrektor Parku wyjaśniła, że: „BPNT nie posiada własnego zaplecza naukowo-badawczego. Nie zatrudnia naukowców i w związku z tym nie prowadzi własnych projektów B+R. Już na etapie projektowania BPNT przyjęto założenie, że laboratoria naukowe, które powstaną w technoparku, będą prowadzone przez zewnętrznych operatorów. BPNT jako jednostka budżetowa miasta Białegostoku nie jest w stanie pozyskać do współpracy specjalistów z bogatym doświadczeniem rynkowym w obszarze szeroko rozumianej komercjalizacji (który obejmuje też transfer technologii) z uwagi na fakt, iż jednostka dysponuje ograniczonym budżetem i nie jest „atrakcyjnym pracodawcą” z powodu relatywnie niskich wynagrodzeń. BPNT – jako jednostka organizacyjna gminy – w zakresie wysokości wynagrodzeń podlega Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych. Stawki, jakie mogą być zaoferowane specjalistom na poszczególnych stanowiskach urzędniczych w BPNT znacznie odbiegają (w sposób negatywny) od stawek rynkowych oferowanych w przedsiębiorstwach, czy nawet instytucjach otoczenia biznesu prowadzących działalność w formie fundacji. Z tego też powodu BPNT od początku swojej działalności mierzy się z wyzwaniem fluktuacji kluczowych pracowników, którzy podnoszą swoje kwalifikacje uczestnicząc w szkoleniach, studiach podyplomowych, szkolą się z własnej inicjatywy i na własną rękę, zdobywają doświadczenie zawodowe, poszerzają swoją sieć kontaktów, a po kilku latach odchodzą znajdując dużo lepiej płatne zajęcia w sektorach innych niż administracja publiczna. Wachlarz narzędzi służących motywowaniu pracowników do pozostania w BPNT jest niezwykle ograniczony. Z wewnętrznych badań przeprowadzonych wśród pracowników BPNT wynika, iż kluczowym czynnikiem motywacyjnym – z uwagi na relatywnie niski poziom wynagrodzeń – jest czynnik finansowy. Ani dobra atmosfera w pracy, ani stabilność zatrudnienia, nie są w stanie konkurować ze znacznie wyższym poziomem wynagrodzeń oferowanym na rynku komercyjnym. Dodatkowo, zauważyć należy, iż największe uczelnie podlaskie, które prowadzą badania naukowe mogące mieć potencjał komercjalizacyjny ustanowiły własne, uczelniane centra transferu technologii bądź powołały własne spółki celowe mające za zadanie komercjalizację wyników prac B+R uzyskiwanych przez zatrudnionych w uczelniach naukowców/zespoły naukowe. Z uwagi na powyższe, BPNT aktywnie współpracuje z Politechniką Białostocką, Uniwersytetem Medycznym w Białymstoku, Uniwersytetem w Białymstoku, Instytutem Innowacji i Technologii Politechniki Białostockiej – jako wiodącymi ośrodkami naukowymi i badawczo-rozwojowymi w naszym regionie, angażując się w realizację wspólnych przedsięwzięć, w tym projektów dofinansowywanych ze środków zewnętrznych, które wpisują się w cele statutowe BPNT i służą budowie i wzmocnieniu lokalnego i regionalnego ekosystemu innowacji. BPNT dysponuje następującymi bazami:

– bazą ekspertów i mentorów

- bazą partnerów
  - bazą ośrodków innowacji i transferu technologii
  - bazą Aniołów Biznesu
  - bazą funduszy seed i VC
  - bazą kontaktów stworzoną w ramach stowarzyszenia TOP500 Innovators (naukowcy polskich uczelni i instytutów badawczych oraz centra transferu technologii).”
- (akta kontroli str. 67-68)

Od 2020 roku BPNT nie posiada własnej strategii, mimo zalecenia określonego w Standardzie 1.1.1, przewidzianym przez PARP w *Standardach zarządzania instytucjami otoczenia biznesu w Polsce*. Jego działania obecnie określone są w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku do 2030 roku*, przyjętej uchwałą Rady Miasta Białystok z 20 grudnia 2021 r. Dla BPNT przewidziano działanie *wspieranie współpracy między nauką a biznesem poprzez zaangażowanie instytucji, takich jak Białostocki Park Naukowo-Technologiczny oraz innych podmiotów*. Wskaźniki rezultatu to: liczba podmiotów korzystających ze wsparcia BPNT w zakresie najmu powierzchni lub adresu oraz liczba podmiotów korzystających ze wsparcia poza usługami najmu powierzchni lub adresu. Wartości bazowe dla tych wskaźników w 2020 roku ustalono odpowiednio na 50 i 20, a docelowe w 2030 roku — na 150 i 100.

(akta kontroli str. 74-76)

Dyrektor BPNT wyjaśniła: „[...] Dokumentem określającym strategię oraz kierunki rozwoju BPNT od 2021 roku jest *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku do 2030 roku*. Strategia [...] zawiera wskaźniki oraz zadania przypisane konkretnie do BPNT.” (akta kontroli str. 400-406)

Według Regulaminu BPNT¹⁵, celem działalności Parku jest promowanie i wspieranie przedsiębiorczości w Białymstoku, a w szczególności wspieranie powstawania i rozwoju firm innowacyjnych poprzez oferowanie im wyposażonej, nowoczesnej infrastruktury na preferencyjnych warunkach oraz świadczenie usług doradczych, informacyjnych i szkoleniowych. Cel ten nie był zatem w pełni zbieżny z celem określonym w Strategii rozwoju BPNT, która obowiązywała do końca 2020 roku (*zwiększenie poziomu satysfakcji ze świadczonych usług wśród klientów Parku*). Odpowiadał zaś celowi ustalonymu w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku do 2030 roku (wspieranie współpracy między nauką a biznesem)*.

W Regulaminie BPNT nie ustalono jednak mierników i wskaźników służących pomiarowi stopnia osiągnięcia celu, gdyż – jak wyjaśniła Dyrektor Parku – dokument ten w szczególności określa zasady rekrutacji i funkcjonowania lokatorów. (akta kontroli str. 78, 400-407)

Jeszcze inne cele działalności określono na potrzeby kontroli zarządczej. W latach 2018—2020 na te potrzeby ustalono cztery cele:

- podniesienie innowacyjności w regionie poprzez zapewnienie korzystnych warunków do powstawania i rozwoju przedsiębiorstw prowadzących działalność badawczą, rozwojową lub innowacyjną,
- kreowanie marki i pozytywnego wizerunku Parku,
- inicjowanie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami oraz pracownikami naukowymi, a także wsparcie przedsiębiorczości akademickiej,
- zwiększenie poziomu satysfakcji ze świadczonych usług wśród klientów BPNT (co było głównym celem działalności określonym w Strategii rozwoju BPNT).

Każdemu z tych celów przypisano od dwóch do pięciu zadań. Wyznaczono też mierniki do pomiaru stopnia osiągnięcia celu, lecz nie określono ich wielkości docelowej. Miernikami na przykład dla celu zwiększenie poziomu satysfakcji ze świadczonych usług wśród klientów BPNT były: wzrost liczby zawartych umów i wartości sprzedaży ze świadczonych usług, stopień pokrycia kosztów działalności przez przychody, odsetek pokrycia usług w portfelu przez zasoby własne, liczba uzyskanych certyfikatów / odbytych szkoleń, liczba usprawnień / mikroinnowacji zgłaszanych przez pracowników, stopień wykorzystania laboratoriów i powierzchni biurowej (lata 2018—2020), odsetek partnerów, którzy skorzystali

¹⁵ Wprowadzony zarządzeniem Dyrektora BNPT nr 9/2018 z 1 marca 2018 r., a następnie zarządzeniem nr 4/2023 z 15 lutego 2023 r.

z infrastruktury, poziom zadowolenia użytkowników z infrastruktury. W strategii rozwoju BPNT osiągnięcie tego celu miało być mierzone zaś wg trzech kryteriów: liczbą zawartych umów na realizację usług do roku 2020, odsetkiem zadowolonych klientów i odsetkiem powracających klientów i partnerów.

W 2021 roku w ramach kontroli zarządczej monitorowano natomiast 15 celów, z których jeden to zwiększenie poziomu satysfakcji ze świadczonych usług wśród klientów BPNT, który miał być oceniany wg miernika „*stopień wykorzystania laboratoriów i powierzchni biurowej*”. W kolejnych latach monitorowano zaś odpowiednio 16 i 14 celów, którym przypisano zadania, mierniki, wartości docelowe, terminy realizacji i osoby odpowiedzialne. Ustalone cele wpisywały się m.in. w cel ustalony w Regulaminie BPNT, tj. promowanie i wspieranie przedsiębiorczości w Białymstoku, a w szczególności wspieranie powstawania i rozwoju firm innowacyjnych poprzez oferowanie im wyposażonej, nowoczesnej infrastruktury na preferencyjnych warunkach oraz świadczenie usług doradczych, informacyjnych i szkoleniowych. (akta kontroli str. 139-163)

Dyrektor Parku wyjaśniła: „*Miernik dotyczący stopnia wykorzystania infrastruktury, który przykładowo w celach zdefiniowanych do realizacji w roku 2020 został wyrażony jako „Stopień wykorzystania laboratoriów i powierzchni biurowej” został błędnie przypisany do celu „Zwiększenie poziomu satysfakcji ze świadczonych usług wśród klientów BPNT”. Wartość miernika została zdefiniowana prawidłowo jako % wykorzystanej infrastruktury w stosunku do całkowitej powierzchni udostępnianej lokatorom. W 2021 r., Biuro Audytu Urzędu Wewnętrzny Urzędu Miejskiego w Białymstoku, w ramach swoich działań doradczych, poza planem audytu wewnętrznego, przeprowadziło analizę służącą weryfikacji i doskonaleniu sposobu organizacji i realizacji działań w obszarze kontroli zarządczej i zarządzania ryzykiem w wybranych jednostkach organizacyjnych Miasta, w tym w BPNT. Badanie zakończyło się wydaniem rekomendacji, które zostały wdrożone, co znajduje potwierdzenie w informacji częściowej zawierającej ocenę procedur przyjętych w jednostce, opracowanej w grudniu 2022 r. W wyniku realizacji działań doradczych, a także szkoleniowych (szkolenie przeprowadzone zostało przez Biuro Audytu Wewnętrznego UM w Białymstoku dla jednostek objętych działaniem doradczym) w BPNT dokonano zmian w zakresie funkcjonowania w jednostce kontroli zarządczej [...]. Zarządzenie w szczególności wdrażało zmiany obejmujące definiowanie celów i mierników ich realizacji. Zmiana skutkowała bardziej precyzyjnym definiowaniem celów i trafniejszym doбором mierników. Wprowadziliśmy także system półrocznego i rocznego monitorowania stanu realizacji mierników. Dodatkowo wdrożono system monitorowania ryzyka.*”

W Strategii rozwoju BPNT i na potrzeby kontroli zarządczej ustalono odmienne mierniki realizacji tego celu. Dyrektor Parku wyjaśniła, że: „*Dokument pn. Strategia rozwoju Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego, przygotowany przez zewnątrz firmę, stanowi odrębne opracowanie wskazujące na możliwe, alternatywne drogi rozwoju BPNT i nie stanowi zobowiązania do jego wdrożenia oraz monitorowania zaproponowanych w nim wskaźników. Wskaźniki wskazane w kontroli zarządczej są opracowywane w zgodzie z celami działalności BPNT opisanymi w Regulaminie Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego oraz nie stoją w sprzeczności ze wskaźnikami zawartymi w Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku do 2030 roku.*” Kwestię niespójności celów działalności i zadań BPNT określonych w dokumentach określających zasady funkcjonowania Parku szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 13-14, 139-143, 400-407, 448-451)

Park nie badał stopnia satysfakcji klientów z usług świadczonych na ich rzecz, mimo że był to cel główny określony w Strategii rozwoju BPNT i jeden z celów szczegółowych ustalonych na potrzeby kontroli zarządczej. Badanie takie ograniczono do przedsiębiorców uczestniczących w projekcie „*Platforma startowa dla nowych pomysłów – Hub of Talents 2*”.

Dyrektor BPNT wyjaśniła, że: „*W okresie objętym kontrolą realizacja usług odbywała się głównie na rzecz przedsiębiorstw uczestniczących w projekcie pn.: „Platforma startowa dla nowych pomysłów – Hub of Talents 2”, realizowanym w okresie 26.03.2019 – 30.09.2023. Na podstawie uzgodnień z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości, z którą BPNT podpisał Umowę o dofinansowanie na realizację ww. projektu, za monitoring i badanie satysfakcji przedsiębiorstw z realizacji usług w ramach ww. projektu, odpowiedzialna była*

zewnątrzna firma: EU-CONSULT sp. z o.o. EU-CONSULT sp. z o.o. przekazało raport z jakości świadczonych usług zarówno Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości jak i BPNT (w załączeniu). W odniesieniu do rezydentów BPNT, każdy z Podmiotów będących lokatorem Parku posiada dedykowanego opiekuna. Osoba ta jest odpowiedzialna za bieżący nadzór nad poziomem satysfakcji oraz pozyskiwanie informacji o aktualnych potrzebach lokatorów. Zadaniem opiekuna jest ścisła współpraca z rezydentami w celu zrozumienia ich wymagań biznesowych.” (akta kontroli str. 400-405, 412-447)

Zasady naboru do Parku określano w Regulaminach działalności BPNT. Ustalono w nich, że o przyjęcie do Parku mogą ubiegać się:

- osoby fizyczne deklarujące rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz podmioty prowadzące działalność gospodarczą nie dłużej niż trzy lata,
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą powyżej trzech lat w oparciu o średnie lub wysokie technologie,
- inne podmioty, jeśli prowadzą działalność związaną ze świadczeniem na rzecz przedsiębiorstw usług okołobiznesowych (w szczególności finansowych, prawnych, księgowych, zarządczych lub doradczych dla przedsiębiorstw prowadzących działalność badawczą, rozwojową lub innowacyjną), pod warunkiem nieprzekroczenia 20% powierzchni netto przeznaczony na wynajem. (akta kontroli str. 79)

Podmioty ubiegające się o przyjęcie do BPNT wypełniały wniosek aplikacyjny, który poddawano ocenie formalnej, a następnie ocenie merytorycznej przez powołaną w tym celu komisję. Oceniano: innowacyjność przedsięwzięcia, potencjał komercyjny / rozwojowy, działalność w preferowanych branżach, współpraca z Parkiem i wpływ na jego działalność, współpraca ze środowiskiem naukowym, pozytywny wpływ na wzmocnienie lokalnej gospodarki, wpływ na polityki horyzontalne Unii Europejskiej (równe szanse, ochrona środowiska, społeczeństwo informacyjne, konkurencja, efektywność energetyczna, zatrudnienie), ocena ze spotkania oraz doświadczenie, certyfikaty, rekomendacje itp. W Regulaminie BPNT nie opisano zasad wynajmu laboratoriów w trybie konkursowym, który faktycznie stosowano. Problem ten szerzej przedstawiono w pkt. 2.2. niniejszego wystąpienia. (akta kontroli str. 79-80)

1.2. BPNT wybudowano w ramach projektu dofinansowanego z Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007—2013, którego beneficjentem było Miasto Białystok. Projekt ten skontrolowany był przez NIK w 2015 roku w ramach kontroli P/15/022 – Działalność ośrodków innowacji. Miasto Białystok było też beneficjentem kolejnego projektu infrastrukturalnego, tj. „Akcelerator innowacyjności, kooperacji i przedsiębiorczości akademickiej BPNT”, zrealizowanego przy udziale środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i z budżetu państwa (w ramach Działania 1.1 RPO WP na lata 2007—2013, w ramach którego powstało Centroom i Transferownia.

Kontrola NIK przeprowadzona w BPNT w 2015 roku nie wykazała nieprawidłowości w zakresie zgodności Strategii rozwoju BPNT (obowiązującej w latach 2015—2020) i innych dokumentów strategicznych (regulaminów) z założeniami obu projektów infrastrukturalnych¹⁶. Park w okresie objętym kontrolą realizował trzy projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej, tj.:

- od 5 października 2016 r. do 30 września 2020 r. projekt „Laboratorium Młodego Mistrza i Odkrywczy w Białymstoku”, dofinansowany kwotą 17.329,8 tys. zł z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014—2020¹⁷,
- od 26 marca 2019 r. do 30 września 2023 r. projekt „Platforma startowa dla nowych pomysłów — Hub of Talents 2”, dofinansowany kwotą 21.950,9 tys. zł z Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014—2020¹⁸,

¹⁶ <https://www.nik.gov.pl/kontrola/P/15/022/KGPI/>.

¹⁷ Oś Priorytetowa VIII: Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej, Działanie 8.2 Uzupełnienie deficytów w zakresie infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej, Poddziałanie 8.2.2. Infrastruktura edukacyjna na obszarze Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego.

¹⁸ Oś priorytetowa I: Przedsiębiorcza Polska Wschodnia, Działanie 1.1 Platformy startowe dla nowych pomysłów, Poddziałanie 1.1.1 Platformy startowe dla nowych pomysłów.

- od 1 marca 2021 r. do 30 czerwca 2023 r. projekt CATCH-UP „Pilotażowy projekt dotyczący rozwoju współpracy w zakresie B+R między biznesem i uczelniami”, dofinansowany kwotą 2.500 tys. zł z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014—2020¹⁹, którego liderem była Politechnika Białostocka. (akta kontroli str. 164)

Przeprowadzona w Parku w 2022 roku kontrola NIK P/22/073 „Rozwój nowych pomysłów biznesowych dofinansowanych z programu operacyjnego Polska Wschodnia”, oceniła, że w BPNT prawidłowo realizowano projekt „Platforma startowa dla nowych pomysłów — Hub of Talents 2” i nie wykazała nieprawidłowości w tym zakresie²⁰.

Analizą w zakresie zachowania trwałości lub osiągniętych efektów objęto dwa pozostałe projekty realizowane w okresie objętym kontrolą:

1. Projekt „Laboratorium Młodego Mistrza i Odkrywczy w Białymstoku” zakładał utworzenie laboratorium o tej nazwie, które będzie stanowić miejsce spotkań dzieci, młodzieży i dorosłych, inspirujące do odkrywania i zrozumienia świata poprzez samodzielne eksperymentowanie. Miała być tam prowadzona działalność w zakresie edukacji i kultury. Ośrodek ten popularyzowałby naukę i innowacje, umożliwiające rozwój myśli technicznej oraz świadczenie usług dydaktycznych wykorzystujących nowoczesne technologie. Wskaźnikiem rezultatu projektu była liczba osób objęta działaniami instytucji popularyzujących naukę i innowacje. Wartość tego wskaźnika ustalono na 20 tys. osób w 2020 roku. Laboratorium powstało w 2020 roku na terenie Epi-Centrum Nauki w Białymstoku. W latach 2021 i 2022 została osiągnięta założona wartość wskaźnika realizacji projektu. Wynosiła ona odpowiednio 35,2 tys. i 49,7 tys. osób, które odwiedziły utworzone laboratorium. (akta kontroli str. 165-224)
2. Park był jednym z partnerów konsorcjum realizującego „Pilotażowy projekt dotyczący rozwoju współpracy w zakresie B+R między biznesem i uczelniami”, którego liderem była Politechnika Białostocka. Celem projektu była budowa partnerstwa, w ramach którego dojdzie do stworzenia silniejszych i bliższych powiązań pomiędzy uczelniami a regionalnymi przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i instytucjami otoczenia biznesu na potrzeby podniesienia konkurencyjności podlaskich przedsiębiorstw. Celami pośrednimi było wyselekcjonowanie i udzielenie finansowania 10 projektom technologicznym zgłoszonym przez Politechnikę Białostocką, Uniwersytet Medyczny w Białymstoku i Uniwersytet w Białymstoku, które posiadają potencjał komercjalizacyjny i są zgodne z regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami (RIS3), ze szczególnym uwzględnieniem tych, które nie zostały wybrane do finansowania na poziomie krajowym, komercjalizacja co najmniej dwóch wyników prac B+R; spośród projektów wybranych do finansowania; stworzenie mapy drogowej usług B+R środowiska naukowego i bazy danych sprzętu i wiedzy specjalistycznej B+R świadczonych przez jednostki badawcze z regionu, a także organizacja czterech wydarzeń Demo Day połączonych ze spotkaniami „speed dating” (z przedstawicielami funduszy kapitałowych typu VC, przedsiębiorcami i naukowcami), w których udział weźmie co najmniej 80 uczestników. BPNT odpowiadała za realizację ostatniego z tych celów. W ramach projektu zorganizowano cztery zaplanowane Demo Days, w których udział wzięło 136 osób. (akta kontroli str. 225-302)

1.3. W okresie objętym kontrolą BPNT nie prowadził badań ankietowych w celu rozpoznania potrzeb swoich klientów. Wyjątkiem były ankiety wypełniane przez uczestników projektów dofinansowanych ze środków UE.

Dyrektor BPNT wyjaśniła: „Na etapie rekrutacji do parku badane są potrzeby potencjalnego lokatora. Zakres badania obejmuje zapotrzebowanie na usługi: podstawowe, w zakresie transferu technologii, w zakresie finansowania, usługi informacyjne, marketingowe, w zakresie analizy danych, w zakresie rozwoju indywidualnych umiejętności a także w zakresie zapotrzebowania na profesjonalne kursy komputerowe. BPNT organizowała spotkania w formie otwartych sesji konsultacyjnych (np. Wake Up Coffe, Linkin Park).

¹⁹ Oś Priorytetowa I: Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki regionu, Działanie 1.2 Wspieranie transferu wiedzy, innowacji, technologii i komercjalizacji wyników B+R oraz rozwój działalności B+R w przedsiębiorstwach, Poddziałanie 1.2.1 Wspieranie transferu wiedzy, innowacji, technologii i komercjalizacji wyników B+R oraz rozwój działalności B+R w przedsiębiorstwach.

²⁰ <https://www.nik.gov.pl/kontrola/P/22/073/LBI/>.

Te inicjatywy miały na celu umożliwienie bezpośredniego dialogu z naszymi rezydentami oraz zrozumienie ich potrzeb, wyzwań i oczekiwań. Podczas tych spotkań skupialiśmy się na tworzeniu otwartej przestrzeni do wymiany informacji. Naszym celem było poznanie różnorodnych perspektyw, problemów oraz pomysłów interesariuszy BPNT a także zasięgnięcie informacji o satysfakcji lokatorów z aktualnie oferowanych przez park usług i ich zakresu a także zapotrzebowania na inne usługi, które dotychczas nie znajdowały się w parkowej ofercie. W ramach tych sesji, uczestnicy mieli okazję wyrazić swoje opinie, podzielić się sugestiami i zgłosić konkretne potrzeby, które mielibyśmy uwzględnić w naszych działaniach. W ramach projektów pn.: „Platforma startowa dla nowych pomysłów – Hub of Talents” oraz „Platforma startowa dla nowych pomysłów – Hub of Talents 2” rozpoczęcie każdego cyklu inkubacji poprzedza analiza potrzeb przedsiębiorstw biorących udział w inkubacji. Na bazie przeprowadzonej analizy tworzone są Indywidualne Plany Inkubacji, określające jakie, indywidualnie dobrane, usługi będą świadczone na rzecz danego inkubowanego przedsiębiorstwa. Dyrektor BPNT jest członkiem Rady Przedsiębiorców Wydziału Mechanicznego Politechniki Białostockiej, w skład której wchodzi niemal 60 przedsiębiorców reprezentujących najbardziej prężne firmy ulokowane w województwie podlaskim. Posiedzenia Rady stanowią platformę wymiany wiedzy pomiędzy zaangażowanymi podmiotami. Dają także możliwość rozeznania potrzeb adresowanych przez przedsiębiorców i na tej podstawie określania kierunków zmian katalogu wsparcia oferowanego przez Białostocki Park Naukowo-Technologiczny. Dyrektor BPNT od pięciu lat zasiada także w Prezydium Rady Klastra Obróbki Metali, a od 11 października 2023 r. została wybrana na Przewodniczącą Rady Klastra Obróbki Metali (KOM). KOM, o statusie krajowego klastra kluczowego, skupia ponad 100 przedsiębiorstw z branży metalowo-maszynowej, powiązanej łańcuchem wartości branży IT/ICT, a także 20 partnerów strategicznych takich jak uczelnie, instytucje otoczenia biznesu, banki oraz władze samorządowe. Podobnie jak w przypadku Rady Przedsiębiorców Wydziału Mechanicznego Politechniki Białostockiej, Rada KOM, stanowi miejsce wymiany wiedzy o kondycji i potrzebach przedsiębiorstw z branży. Spotkania Rady stanowią okazję do wyznaczania ścieżek rozwoju wsparcia oferowanego innowacyjnym przedsiębiorcom m.in. przez Białostocki Park Naukowo-Technologiczny.” (akta kontroli str. 400-405)

W trakcie niniejszej kontroli NIK przeprowadziła badanie ankietowe wśród lokatorów Parku²¹. Spośród 11 respondentów, ośmiu (72,7%) zatrudniało poniżej 10 pracowników, a trzech (27,3%) poniżej 50 pracowników. W analizowanej próbie ośmiu przedsiębiorców wyłącznie świadczyło usługi, dwóch kolejnych usługi i inną działalność, a jeden działalność związaną z oprogramowaniem. Pięciu respondentów (45,5%) wskazało na fakt udzielenia przez Park pomocy przy tworzeniu przedsiębiorstwa. W dwóch przypadkach dotyczyło to wyłącznie lokalizacji przedsiębiorstwa, w dwóch kolejnych także udostępnienia infrastruktury technicznej, a w jednym również wsparcia realizacji projektu B+R. Pięć firm uczestniczących w badaniu (45,5%) wskazało na wprowadzenie w latach 2018—2022 innowacji produktowych, z tego trzy dotyczyły usługi, a po jednej wyrobu i technologii. Żaden z respondentów w tym okresie nie dokonał zgłoszenia patentowego. Źródłem finansowania innowacji w sześciu podmiotach (54,5%) były wyłącznie środki własne, w czterech (36,4%) dodatkowo środki UE, a w jednym także kredyty i pożyczki krajowe. Żadnemu z respondentów BPNT nie udzielił pomocy w uzyskaniu wsparcia finansowego ze środków publicznych na przedsięwzięcia innowacyjne lub projekty badawczo-rozwojowe.

Jako bariery innowacyjności uczestnicy badania wskazywali głównie wysokie koszty wdrożenia innowacji, brak czasu na badania kosztem bieżącej działalności, brak środków na badania i brak wykwalifikowanej kadry. Oceniając wypełnianie przez Park zadań wobec przedsiębiorców, pięciu z nich (45,5%) wskazało, że nie korzystało z analizowanych działań, a jeden odnotował „brak danych”. Najwyżej oceniono usługi z zakresu ochrony własności intelektualnej (średnia ocen 4,5), wspieranie działalności B+R (4), usługi z zakresu informatyki i komputerów (3,2) oraz księgowości i rachunkowości, a także w zakresie finansów i podatków (po 3). Najniżej zaś usługi z zakresu zarządzania jakością (2), prawne i z zakresu funduszy europejskich (po 2,25) oraz usługi z zakresu technologii i patentów, a także wdrażanie nowych usług i produktów (po 2,33). (akta kontroli str. 353-396)

²¹ Ankiety skierowano do 14 z 72 losowo wybranych lokatorów Parku, z których 11 udzieliło odpowiedzi zwrotnej (15,3% ogółu).

Z kolei Dyrektor BPNT jako bariery funkcjonowania parków naukowo-technologicznych wskazała: „[...] najistotniejsze bariery utrudniające działanie i rozwój Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego, które się na siebie w pewien sposób „nakładają”, w mojej ocenie, wspólne dla technoparków, działających w formule jednostek budżetowych gmin, są następujące:

1. Bariery formalno-prawne: w przypadku technoparku działającego w formule jednostki budżetowej, czyli nieposiadającego osobowości prawnej, zobligowanego do stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych, zobligowanego do wynagradzania pracowników zgodnie z regulacjami dot. pracowników samorządowych i dysponującego na ten cel relatywnie niewysokim budżetem, realizacja zadań, których oczekuje się od ośrodka innowacji, stanowi duże wyzwanie. Dla przykładu:
  - świadczenie usług rozwojowych i proinnowacyjnych, które często są „szyte na miarę”, do których wyświadczenia niejednokrotnie konieczne jest zaangażowanie za stawki „rynkowe” zewnętrznych ekspertów/specjalistów wymaga wcześniejszego zabezpieczenia budżetu na ten cel i dokonywania zakupu w oparciu o PZP, co skutkuje brakiem możliwości szybkiej odpowiedzi na zapytania ofertowe z rynku i elastycznego dostosowywania oferty do szybko zmieniających się potrzeb rynku; ponadto, jako jednostka budżetowa gminy, jesteśmy ograniczeni do możliwości świadczenia usług użyteczności publicznej, przez co nie możemy swobodnie, jak to ma miejsce w przypadku przedsiębiorstw prywatnych, kształtować swojej oferty usług i ofertować takich usług dla MŚP, na które istnieje w danym momencie realne zapotrzebowanie rynkowe. Specyfika jednostki budżetowej gminy, dodatkowo, ogranicza, swobodę w ustalaniu ceny usług (nie wolno nam wycenić usługi na kwotę wyższą niż realne koszty jej wyświadczenia, nie mamy możliwości uwzględnienia marży i osiągnięcia zysku z wyświadczonej usługi,
  - komercjalizacja wyników prac B+R – brak własnego zaplecza naukowego i skromny budżet, a także limity wysokości wynagrodzeń możliwych do zaoferowania pracownikom samorządowym, istotnie ograniczają możliwość zatrudnienia doświadczonych specjalistów z danej branży, którzy oczekują wynagrodzenia na poziomie rynkowym. Należy też zauważyć, iż każdy z ośrodków akademickich funkcjonujących w naszym mieście posiada własne centrum transferu technologii bądź spółki celowe, mające za zadanie komercjalizację wyników prac B+R realizowanych na danej uczelni;
  - brak jednoznacznej interpretacji na szczeblu Ministra ds. finansów publicznych odnośnie konieczności / bądź też braku konieczności odprowadzenia podatku VAT od dotacji pozyskanych w celu świadczenia nieodpłatnych usług na rzecz innowacyjnych przedsiębiorstw typu startup w ramach programów inkubacji. I nie chodzi tu, bynajmniej, o VAT od faktur kosztowych opłacanych w ramach projektu, ale o VAT od kwoty dotacji przyznanej na realizację projektu. W przypadku BPNT będącego jednostką budżetową i wdrażającego projekt w imieniu Gminy Miasto Białystok (BPNT ma status realizatora projektu) – wdrażanie takiego projektu dodatkowo obciążało budżet Miasta Białegostoku (jako Beneficjenta).
2. Bariery finansowe: Jednym z kluczowych wyzwań jest możliwość pozyskania odpowiednich środków finansowych na realizację celów statutowych, w tym w szczególności na utrzymanie i rozwijanie infrastruktury parkowej (w tym specjalistycznej infrastruktury B+R), na profesjonalizację kadry, poszerzenie katalogu usług, a także rozwój sieci współpracy. Ograniczone środki finansowe, które otrzymujemy na działalność z budżetu Miasta, nie pozwalają na sfinansowanie wydatków niezbędnych dla rozwoju oferty BPNT w taki sposób, aby jak najlepiej odpowiadała ona na zapotrzebowania ze strony grup docelowych BPNT. Stąd też, BPNT stara się pozyskiwać fundusze zewnętrzne, ponieważ dzięki realizacji projektów dofinansowywanych z funduszy pomocowych UE jesteśmy w stanie realizować kluczowe zadania statutowe w wymiarze, który jest „zauważalny” z punktu widzenia realizacji celów lokalnej polityki społeczno-gospodarczej. Starania te utrudnia fakt, iż na szczeblu centralnym, brakuje jednolitej definicji ośrodka innowacji i systemowego wsparcia dla ośrodków innowacji, które działają „misyjnie” – not for profit. Funkcjonujące w urzędowych regulacjach definicje ośrodków innowacji mają obecnie rozbieżną treść. Wielość definicji ośrodka innowacji oraz brak

systemowego wsparcia ośrodków, a także powiązanego z nim nowego modelu akredytacji ośrodków innowacji świadczących usługi proinnowacyjne utrudnia technoparkom zbudowanie długofalowej strategii rozwoju. System akredytacji ośrodków innowacji obowiązywał do grudnia 2021 r. Do dnia dzisiejszego, pomimo procesu przygotowawczego trwającego od co najmniej 2019 r. i zapowiedzi diametralnej zmiany, Ministerstwo Rozwoju i Technologii nie wdrożyło nowego modelu akredytacji ośrodków innowacji i towarzyszącego im systemu wspierania tychże. Parki naukowo-technologiczne stanowić powinny istotne ogniwo w krajowym ekosystemie innowacji, a na dzień dzisiejszy, z uwagi na wskazane wyżej luki są wystawione na peryferia.

3. Trudność w utrzymaniu kluczowych pracowników. BPNT, będąc jednostką budżetową gminy, nie jest „atrakcyjnym pracodawcą” i nie ma możliwości konkurencyjnego poziomu wynagrodzeń z sektorem prywatnym o najlepszych pracownikach. Ograniczony budżet na wynagrodzenia przy spłaszczającej się rok do roku siatce płac sprawia, iż utrzymanie doświadczonych pracowników posiadających dużą wiedzę i doświadczenie staje się z roku na rok coraz większym wyzwaniem.
4. Ograniczony dostęp do kapitału inwestycyjnego: w naszym województwie swoją siedzibę ma tylko jeden fundusz załączkowy. Na Podlasiu nie jest zarejestrowany ani jeden fundusz typu venture capital. Nie funkcjonuje też sieć aniołów biznesu. Światowych korporacji i dużych firm mogących być potencjalnie odbiorcami nowoczesnych rozwiązań opracowywanych przez startupy jest w naszym regionie niewiele. Dla wielu startupów i przedsiębiorstw innowacyjnych, dostęp do kapitału inwestycyjnego i bliskość potencjalnych odbiorców technologii jest jednym z istotnych czynników lokalizacyjnych. Pod tym względem, w swoistej konkurencji o pozyskanie / zatrzymanie innowatorów w mieście i regionie mamy mniejsze szanse od największych polskich aglomeracji takich jak Warszawa, Kraków czy Wrocław.

Należy mieć, ponadto, na uwadze, iż parki naukowo-technologiczne mierzą się, dodatkowo, z unikalnymi wyzwaniami i barierami zależnymi od dojrzałości ekosystemów innowacji, a także od uwarunkowań politycznych na każdym szczeblu.” (akta kontroli str. 400-402, 452-455)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na ustaleniu niespójnych celów działalności i zadań BPNT określonych w dokumentach określających zasady funkcjonowania Parku (Statucie BPNT, Strategii rozwoju BPNT, Regulaminie BPNT, dokumentacji kontroli zarządczej) oraz nieokreśleniu w latach 2018–2020 wartości (bazowych i docelowych) mierników mierzących stopień osiągnięcia celów wyznaczonych w:

- obowiązującym w latach 2015–2020 dokumencie strategicznym, w którym uwzględniono BPNT, tj. Strategii rozwoju BPNT,
- ramach kontroli zarządczej,

a przy tym, dla wspólnego celu zapisanego w tej Strategii i dokumentacji kontroli zarządczej (Zwiększenie poziomu satysfakcji ze świadczonych usług wśród klientów BPNT) zastosowano różne mierniki. (akta kontroli str. 4-5, 13-14, 78, 139-143, 971-975)

Dyrektor BPNT m.in. wyjaśniła, że „Dokument pn. Strategia rozwoju Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego, przygotowany przez zewnątrz firmę, stanowi odrębne opracowanie, wskazujące na możliwe, alternatywne drogi rozwoju BPNT i nie stanowi zobowiązania do jego wdrożenia oraz monitorowania zaproponowanych w nim wskaźników. Zgodnie z powyższym, dokumentami wiążącymi, z których realizacji BPNT przedkłada coroczne sprawozdania do Raportu o stanie Miasta Białegostoku, są Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011–2020 plus oraz Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku do 2030 roku.” Odnośnie braku określenia wartości mierników w ramach kontroli zarządczej, Dyrektor BPNT wyjaśniła, że dopiero „w wyniku działań doradczych i szkoleniowych Biura Audytu Wewnętrzny Urzędu Miejskiego w Białymstoku zakończonych w grudniu 2021 r. Zarządzeniem nr 4/2022 Dyrektora BPNT [...] dotychczasowy system kontroli zarządczej [...] w BPNT [...] został udoskonalony i w pełni dostosowany do wymogów wynikających z obowiązujących w mieście Białostok standardów. Ww. zarządzenie, w szczególności, wdrażało zmiany obejmujące definiowanie celów i określanie mierników ich realizacji”.

(akta kontroli str. 400-407, 1087-1089, 1099)

Odnosząc się do wyjaśnienia, zauważyć należy, że w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011–2020 plus*²² nie określono żadnych celów i mierników dla BPNT, gdyż dokument ten został przyjęty przed powstaniem BPNT i nie był zmieniany w tym zakresie. Natomiast w *Strategii rozwoju BPNT na lata 2015–2010* – będącej faktycznie dokumentem wiążącym BPNT, wprowadzonym zarządzeniem Dyrektora BPNT nr 50/2015 z 22 października 2015 r. – nie określono wartości przyjętych mierników. Nie było zatem możliwe rzetelne analizowanie stopnia osiągnięcia założonych celów i dokonywanie oceny efektów działalności BPNT.

OCENA CZĄSTKOWA

BPNT funkcjonował na podstawie Statutu, określającego podstawowe jego zadania, regulaminu organizacyjnego oraz innych dokumentów opisujących m.in. cele działalności i zasady najmu pomieszczeń Parku (Strategia rozwoju BPNT, Regulamin BPNT, kontrola zarządcza). Określone w tych dokumentach cele działalności nie zawsze były jednak ze sobą spójne, a Strategia rozwoju BPNT przestała obowiązywać z końcem 2020 roku. NIK zwraca uwagę, że stosownie do zalecenia określonego w Standardzie 1.1.1, przewidzianym przez PARP w *Standardach zarządzania instytucjami otoczenia biznesu w Polsce*, instytucje takie powinny funkcjonować w oparciu o strategię działalności. Z kolei w Regulaminie BPNT nie opisano zasad najmu laboratoriów w trybie konkursowym, który był faktycznie stosowany. Dopiero od 2022 roku Park – w ramach kontroli zarządczej – posiada właściwie opracowane cele działalności, którym przypisano zadania do zrealizowania, mierniki, wartości początkowe i docelowe, terminy realizacji oraz osoby odpowiedzialne. W konsekwencji w latach wcześniejszych nie było możliwe rzetelne analizowanie stopnia osiągnięcia założonych celów.

W okresie objętym kontrolą BPNT nie prowadził badań ankietowych w celu rozpoznania potrzeb swoich klientów i nie badał stopnia satysfakcji klientów z usług świadczonych na ich rzecz, mimo że był to cel główny określony w Strategii rozwoju BPNT i jeden z celów szczegółowych ustalonych na potrzeby kontroli zarządczej. Badania takie ograniczono do przedsiębiorców uczestniczących w projekcie dofinansowanym ze środków UE.

Prawidłowo, z zachowaniem trwałości i osiągając założone efekty, zrealizowano zaś oba poddane kontroli NIK projekty dofinansowane środkami własnymi.

2. Zarządzanie instytucjami otoczenia biznesu

Opis stanu faktycznego

2.1. W Planie rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2021–2027+ (RIS3 2027+)²³ przyjęto cztery regionalne inteligentne specjalizacje: przemysł rolno-spożywczy i sektory powiązane łańcuchem wartości oraz ICT w powiązaniu z sektorem, przemysł metalowo-maszynowy, szkodniczy i sektory powiązane łańcuchem wartości oraz ICT w powiązaniu z sektorem, sektor medyczny, nauki o życiu i sektory powiązane łańcuchem wartości oraz ICT w powiązaniu z sektorem, ekoinnowacje, nauki o środowisku i sektory powiązane łańcuchem wartości oraz ICT w powiązaniu z sektorem. Oprócz tego wymieniono specjalizacje wschodzące „*Innowacje w sektorach o dużym potencjale wzrostu*” (objęte Krajowymi Inteligentnymi Specjalizacjami i pozostałe o wysokiej regionalnej dynamice wzrostu) i pozostałe przy wykazaniu korzyści gospodarczych w regionie.

Przemysł metalowo-maszynowy jest regionalną inteligentną specjalizacją, w którą wpisuje się Park. Jego jednym z lokatorów jest Klaster Obróbki Metali.

Stosunkowo niewielu lokatorów BPNT reprezentowało branże wpisujące się wprost w regionalne inteligentne specjalizacje. Wg stanu na koniec 2022 roku, spośród 67 jego lokatorów, 30 (44,8%) reprezentowało bowiem branżę IT / ICT, dziewięć (13,4%) — elektroniczną / elektrotechniczną, siedem (10,4%) — medyczną / biomedyczną, cztery (6%) — związaną z projektowaniem / drukiem 3D, po trzy (4,5%) — doradcą, mechaniczną / przetwórstwo, po dwa (3%) — biotechnologiczną / bioinformatyczną, rozrywkową, marketingową. (akta kontroli str. 305-306)

Dyrektor BPNT wyjaśniła: „BPNT premiuje, na etapie oceny merytorycznej wniosku aplikacyjnego o przyjęcie do technoparku, innowacyjne firmy prowadzące działalność

²² Załącznik do uchwały nr LVIII/777/10 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 13 września 2010 r.

²³ Załącznik do uchwały Nr 236/4257/2021 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 24 listopada 2021 r. (<https://strategia.wrotapodlasia.pl/pl/ris/plan-rozwoju-przedsiębiorczosci-w-oparciu-o-inteligentne-specjalizacje-województwa-podlaskiego-na-lata-20212027-zostal-przyjety.html>).

wpisującą się w preferowane branże oraz mające pozytywny wpływ na gospodarkę regionalną. Nie mamy, przy tym, wpływu na to, od jakich firm, reprezentujących jakie branże, złożona zostanie do nas aplikacja. Rezydentem BPNT może zostać, pod warunkiem dostępności miejsca, każda firma innowacyjna, która pozytywnie przejdzie proces oceny merytorycznej. Nie mamy dostępu do bazy klientów naszych rezydentów. W mojej ocenie, dopiero po zbadaniu, czy rezydenci BPNT działający w branży IT/ICT (czyli najliczniej reprezentowanej branży), świadczą usługi w modelu B2B lub opracowują rozwiązania, których nabywcami są przedsiębiorstwa reprezentujące RIS, można by stwierdzić, czy firmy te są powiązane łańcuchem wartości, co pozwoliłoby na weryfikację postawionej w pytaniu tezy.” (akta kontroli str. 400-402, 452)

W ramach BPNT — wg stanu na dzień kontroli — funkcjonowały:

- Centrum Technologiczne, dysponujące pomieszczeniami biurowymi (1.446,18 m²), salami konferencyjnymi, szkoleniowymi i przestrzenią wystawienniczą (386,16 m²),
- Inkubator Technologiczny, dysponujący pomieszczeniami biurowymi (2.256,15 m²), bufetem (119,88 m²), pomieszczeniami magazynowymi (192,07 m²), salami konferencyjnymi, szkoleniowymi i przestrzenią wystawienniczą (386,09 m²), w ramach którego funkcjonowała Transferownia (przy ul. Żurawiej 71) i Centroom (przy ul. H. Sienkiewicza 9), będące przestrzenią wspólnej pracy, udostępnianą na czas określony po wykupieniu pakietu usług,
- Epi-Centrum Nauki, w którym odbywały się warsztaty i pokazy naukowe dla osób dorosłych i dzieci (utworzone w 2020 roku)²⁴. (akta kontroli str. 308)

BPNT oferował przedsiębiorstwom następujące usługi:

- najem powierzchni na preferencyjnych warunkach,
- opracowanie modelu biznesowego,
- audyt UX (bada użyteczność stron internetowych i aplikacji),
- badanie zdolności rejestrowej znaku towarowego,
- doradztwo w zakresie finansowo-księgowym,
- doradztwo w zakresie zamówień publicznych,
- pomoc w znalezieniu partnerów biznesowych,
- doradztwo w znalezieniu źródeł finansowania,
- softlanding (dedykowane przedsiębiorcom rozpoczynającym działalność w Polsce),
- BaseLab – przestrzeń pracy prototypowej,
- udział w spotkaniach networkingowych,
- udział w spotkaniach i konferencjach branżowych,
- doradztwo w zakresie kompetencji miękkich,
- usługa wirtualnego biura,
- kolokacja serwerów,
- badania rynku,
- tworzenie makiet klikalnych,
- modelowanie i druk 3D. (akta kontroli str. 310)

W BPNT w okresie objętym kontrolą funkcjonowało dziewięć laboratoriów, w tym cztery zarządzane przez Park (Laboratorium Grafiki Komputerowej i Sztuki Interaktywnej, Prototypownia 3D, Akademia CISCO i BaseLab — tzw. Warsztatownia). Prototypownia 3D zakończyła działalność 30 kwietnia 2020 r. Od tego dnia w BPNT funkcjonuje osiem laboratoriów, w tym trzy zarządzane przez Park. (akta kontroli str. 313)

Dyrektor Parku wyjaśniła, że umowa na wynajem Prototypowni zawarta z firmą ChM sp. z o.o. obowiązywała do 30 kwietnia 2020 r. Przed jej zakończeniem BPNT otrzymał informację od najemcy, że nie zamierza dłużej wynajmować Prototypowni z uwagi na wybudowanie własnego Centrum Badawczo-Rozwojowego. W związku z tym Park ogłosił konkurs

²⁴ <https://bpnt.bialystok.pl/PL>.

na wynajem Prototypowni, a następnie kolejny, na które nie wpłynęły żadne oferty. „Nie mogąc zaoferować usług, które byłyby konkurencyjne cenowo w porównaniu z ofertą rynkową, zdecydowaliśmy się poszukać innego sposobu wykorzystania posiadanej technologii. Możliwością zastosowania wyposażenia Prototypowni w celach edukacyjnych zainteresował się Zespół Szkół Mechanicznych [...] w Białymstoku. W związku z tym, na mocy Zarządzenia nr 870/22 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 19 lipca 2022 r. w sprawie nieodpłatnego przekazania przez Białostocki Park Naukowo-Technologiczny składników majątku na rzecz Zespołu Szkół Mechanicznych im. Św. Józefa w Białymstoku, drukarki 3D zostały przekazane szkole.” (akta kontroli str. 66)

W ramach opłaty za najem lokator uprawniony jest m.in. do korzystania z dedykowanej sieci komputerowej VLAN, nieograniczonego czasowo dostępu do sal spotkań biznesowych w budynku Inkubatora Technologicznego, dostępu do przestrzeni Transferownia, sal konferencyjnych i szkoleniowych oraz do promocji na stronie internetowej Parku. Najem powierzchni dla startupów świadczony jest po preferencyjnych stawkach, stanowiących pomoc de minimis, tj. w pierwszym roku działalności otrzymują 80% zniżki w stawce bazowej, a w kolejnych dwóch — odpowiednio 70% i 60% zniżki. Zniżki (do 99%) otrzymują także laureaci konkursów organizowanych i współorganizowanych przez Park, jeśli otrzymali taką nagrodę. Podstawowa stawka czynszu od 1 marca 2023 roku wynosiła 45 zł/m² netto. Oprócz tego najemcy ponosili opłaty eksploatacyjne (16,05 zł/m² powiększone o opłaty za media wg zużycia, a przy braku podliczników — 19,50 zł/m²). Po upływie trzech lat funkcjonowania startupu w Parku, w szczególności uzasadnionych przypadkach istniała możliwość przedłużenia umowy najmu na komercyjnych warunkach.

Ustalono również wysokość stawek podstawowych za wynajęcie powierzchni laboratoryjnej (39 zł/m² netto, powiększone o opłaty eksploatacyjne), pomocniczych (magazynowej, warsztatowej itp. — 16,05 zł/m²), korytarzy, dachu, patio itp. (1,30 zł/m²).

(akta kontroli str. 318-321)

W Parku ustalono również odrębne regulaminy:

- wynajmu sześciu sal konferencyjnych i szkoleniowych,
- Transferowni (możliwość najmu przestrzeni wspólnej pracy lub całej przestrzeni), w której cena uzależniona została od wykupionego pakietu (jednodniowy, siedmiodniowy, trzydziestodniowy, cała przestrzeń),
- Centroom (możliwość najmu przestrzeni wspólnej pracy, salek konferencyjnych oraz całej przestrzeni), w którym cena również ustalono była w zależności od wykupionego pakietu i przedmiotu najmu (sale konferencyjne, cała przestrzeń).

(akta kontroli str.110-121, 323-325)

2.2. Powierzchnia użytkowa budynków będących w dyspozycji BPNT w latach 2017—2023 (I kwartał) wynosiła 12.777,1 m², z tego do wynajmu przeznaczono w kolejnych latach: 7.106,82 m², 7.106,82 m², 7.233,92 m², 7.153,76 m², 7.137,48 m², 7.137,48 m² i 7.137,48 m². Udział powierzchni wynajętej w powierzchni przeznaczonej do tego celu w latach 2017—2020 wynosił od 97,3% do 98,5%, a w kolejnych latach był niższy i kształtował się kolejno na poziomie 93,3%, 88,1% i 88,3%.

(akta kontroli str. 326)

Dyrektor BPNT wyjaśniła: „[...] Spadek zapotrzebowania na powierzchnie biurowe w latach 2020-2023 mógł być, w mojej ocenie, wypadkową kilku czynników, w tym:

1. *Praca zdalna – W wyniku pandemii COVID-19 wiele firm przeniosło swoich pracowników na pracę zdalną. W miarę jak zdalna praca stawała się bardziej powszechna i akceptowalna, niektóre firmy zaczęły zmniejszać swoje potrzeby dotyczące biur (jest to zjawisko znamienne w szczególności w mocno reprezentowanej wśród rezydentów BPNT branży IT/ICT). To może być zarówno efektem konieczności zachowania zdalnego modelu pracy z powodu restrykcji pandemicznych, jak i uznaniem korzyści płynących z elastycznego trybu pracy.*
2. *Technologia i narzędzia do zdalnej pracy – W latach 2020–2023 nastąpił szybki rozwój technologii usprawniających pracę zdalną. Firmy inwestowały w narzędzia do komunikacji online, zarządzania projektami i dostępu do zdalnych systemów, co umożliwiło pracownikom efektywną pracę z dowolnego miejsca.*

3. *Oszczędności – Wynajmowanie powierzchni biurowych jest kosztowne. Firmy mogą starać się ograniczyć te koszty, wykorzystując zdalne opcje pracy, co przekłada się na mniejsze zapotrzebowanie na przestrzeń biurowe.*
4. *Elastyczność – Firmy mogą preferować elastyczne modele pracy, w których pracownicy mogą wybierać między pracą zdalną, a pracą w biurze. To pozwala na dostosowanie się do potrzeb pracowników i zmniejsza konieczność utrzymywania stałych biur. Zauważyliśmy tendencję do rezygnacji z części wynajmowanej powierzchni (zmniejszania powierzchni biurowej) przez rezydentów BPNT, którzy wprowadzili i utrzymują hybrydowy model miejsca pracy.*
5. *Kultura firmy – Niektóre innowacyjne firmy przyjmują bardziej elastyczne podejście do pracy, promując kulturę pracy opartą na wynikach i umożliwiając pracownikom większą autonomię w wyborze miejsca pracy.”* (akta kontroli str. odp. 400-401, 452-455)

Udział powierzchni wynajętej pod działalność badawczo-rozwojową był na zbliżonym poziomie i stanowił od 43,7% w 2021 roku do 49,9% w I kwartale 2023 roku (dla porównania 98,4% w 2017 roku). Przedsiębiorcom prowadzącym działalność innowacyjną wynajęto zaś od 93,1% w 2020 roku do 96,3% w 2021 roku (96,9% w 2017 roku).

Powierzchnia laboratoryjna Parku przeznaczona do wynajmu w latach 2017—2020 wynosiła odpowiednio: 2.742,4 m², 2.742,4 m², 2.758,7 m², 2.678,5 m², a od 2021 roku — 2.662,3 m². W kolejnych latach okresu objętego kontrolą wynajęto od 92,3% (w 2021 roku) do 99,6% (w 2020 roku, 2022 roku i w I kwartale 2023 roku) powierzchni laboratoriów (w 2017 roku 99,3% powierzchni), z tego podmiotom prowadzącym działalność badawczo-rozwojową — od 93,6% w 2020 roku do 94,1 % w latach 2018, 2022 i w I kwartale 2023 roku (w 2017 roku wynajęto takim podmiotom 94,3% powierzchni laboratoriów).

Stopień wykorzystania czterech sal konferencyjnych w latach 2017—2023 (I kwartał) wynosił kolejno: 15,6%, 44,9%, 32,9%, 11,5%, 7,4%, 28,2% i 8,8%, a dwóch pracowni komputerowych odpowiednio: 11%, 17,8%, 20,3%, 23,6%, 13,7%, 7,4% i 3,6%.

(akta kontroli str. 326)

W latach 2018—2023 (I kwartał) Park wynajmował pomieszczenia odpowiednio: czterem, pięciu, pięciu, trzem, trzem i trzem firmom świadczącym usługi na rzecz lokatorów Parku. Powierzchnia wynajęta tym firmom w kolejnych latach wynosiła: 337,8 m², 337,8 m², 360,7 m² i po 122 m² w następnych latach. Maksymalnie stanowiła ona 5% powierzchni przeznaczonej pod wynajem (dla porównania w 2017 roku trzem tego typu firmom wynajęto 219 m²). Odpowiadało to ustaleniom rozdziału III ust. 2 Regulaminu BPNT (do 20% powierzchni netto przeznaczonej pod wynajem).

Oprócz tego od 2019 roku BPNT wynajmuje 127,1 m² Sądowi Rejonowemu w Białymstoku na potrzeby archiwum, mimo że jest to niezgodne z zasadami naboru do Parku, określonymi w Regulaminie BPNT. Kwestię tę szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. (akta kontroli str. 79, 327)

Analiza 10 umów najmu pomieszczeń BPNT (po dwóch z zawartych w latach 2018—2022) ze 143 podpisanych w tym okresie wykazała, że:

- cztery z nich podpisano z podmiotami, które prowadziły działalność krócej niż trzy lata, co było zgodne z postanowieniami rozdziału III ust. 1 pkt 1 Regulaminu BPNT,
- przez okres dłuższy niż trzy lata działalność prowadziły trzy spółki, które funkcjonowały w oparciu o średnie lub wysokie technologie, tj. zgodnie z zapisami rozdziału III ust. 1 pkt 2 Regulaminu BPNT,
- dłużej niż trzy lata funkcjonowały też: Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN w Olsztynie, Laboratorium Obrazowania Molekularnego i Rozwoju Technologii Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku sp. z o.o. i Laboratorium-EXPERTEAM sp. z o.o. w Białymstoku, które wynajmowały laboratoria,
- trzy umowy (z Laboratorium Obrazowania Molekularnego i Rozwoju Technologii Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku sp. z o.o., z konsorcjum firm: Laboratorium-EXPERTEAM sp. z o.o. w Białymstoku i EXPERTEAM sp. z o.o. w Białymstoku oraz INNOX sp. z o.o. w Białymstoku) podpisano po przeprowadzeniu konkursu, którego nie przewidywał Regulamin BPNT,

- umowę z Instytutem Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN w Olsztynie podpisano z pominięciem procedury naboru opisanej w Regulaminie BPNT i bez konkursu, który ogłaszano na wynajęcie innych laboratoriów,
  - w sześciu umowach stawki czynszu i opłat eksploatacyjnych były zgodne z określonymi w Regulaminie BPNT,
  - w trzech umowach podpisanych po przeprowadzeniu konkursu (z Laboratorium Obrazowania Molekularnego i Rozwoju Technologii Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku sp. z o.o., z konsorcjum firm: Laboratorium-EXPERTEAM sp. z o.o. w Białymstoku i EXPERTEAM sp. z o.o. w Białymstoku i INNOX sp. z o.o. w Białymstoku) ustalono stawki czynszu (odpowiednio 30,15 zł/m², 59,17 zł/m² i 37 zł/m² powierzchni) i opłat eksploatacyjnych (kolejno 11,40 zł/m², 6,50 zł/m² i 13 zł/m² powierzchni) odmienne niż przewidziane w Regulaminie BPNT (odpowiednio 21 zł, 34 zł i 30 zł czynszu oraz 11 zł, 14—17 zł i 15 zł opłat eksploatacyjnych), co było zgodne z postanowieniami tego Regulaminu, pozwalającymi na indywidualne ustalanie stawek w wyniku negocjacji, pod warunkiem, że nie będą niższe niż stawki minimalne określone w zarządzeniu Prezydenta Miasta Białegostoku,
  - w umowie z Instytutem Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN w Olsztynie wysokość czynszu z tytułu najmu wysokość czynszu ustalono na 18,36 zł/m², a opłat eksploatacyjnych na 12,24 zł/m², podczas gdy wg cennika wynosiły one odpowiednio 20 zł i od sześciu do 10 zł za m². Wg wyjaśnień Dyrektor BPNT stawki te zostały ustalone w wyniku negocjacji i są wyższe od minimalnych, określonych przez Prezydenta Miasta.
- (akta kontroli str. 328-331, 400-404)

Dyrektor Parku wyjaśniła, że laboratoria wynajmowane były podmiotom wyłonionym w drodze konkursu, którego nie przewidywał Regulamin BPNT, ponieważ: są one wyposażone w specjalistyczny sprzęt o wysokiej wartości. *„Mając na względzie regulacje ustawowe dotyczące gospodarki nieruchomościami uznaliśmy, że procedura konkursowa jest najlepszą metodą dotarcia do najszerszego grona potencjalnych najemców, zapewnienia wszystkim potencjalnym najemcom równego dostępu do oferowanych przez nas przestrzeni laboratoryjnych oraz ustalenia jak najkorzystniejszych warunków najmu. Zastosowanie procedury konkursowej wynika również z faktu, że dla laboratoriów wysokospecjalistycznych, wyposażonych w bardzo specyficzne i kosztowne wyposażenie jak LOM czy LBKE konkurs stanowi jedyną metodę pozyskania wiedzy o aktualnej, adekwatnej wysokości rynkowej stawki najmu dla takiego laboratorium”.* Z kolei Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności Polskiej Akademii Nauk – jak wyjaśniła Dyrektor Parku – *„uznawany jest przez nas za strategicznego najemcę. Prowadzi swoją działalność naukową i badawczą w ścisłej współpracy z Laboratorium Obrazowania Molekularnego i Rozwoju Technologii UM w Białymstoku oraz Uniwersytetem Medycznym w Białymstoku, dając innym najemcom BPNT doskonały przykład korzyści w postaci osiągniętego efektu synergii ze współpracy w ramach społeczności BPNT. Instytut [...] jeszcze na etapie projektowania obiektów BPNT był żywo zainteresowany zlokalizowaniem swojego strategicznego laboratorium na terenie obiektu, od samego początku deklarował wolę współpracy i aktywnie uczestniczył w realizacji tego zamierzenia. Stawki wynikające z umowy z 05 marca 2018 r. zawartej z Instytutem Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN w Olsztynie są wynikiem przeprowadzonych negocjacji.”*

(akta kontroli str. 400-403)

Lokatorami Parku m.in. były: Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności Polskiej Akademii Nauk i Uniwersytet Medyczny w Białymstoku, które to podmioty nie mieszczą się w ustalonym w Regulaminie BPNT katalogu podmiotów, mogących być lokatorami BPNT (podmioty prowadzące działalność gospodarczą oraz świadczące usługi okołobiznesowe na rzecz przedsiębiorstw).

(akta kontroli str. 79, 328-337)

Dyrektor Parku wyjaśniła: *„Jednym z kluczowych celów, dla realizacji których utworzono Białostocki Park Naukowo-Technologiczny jest wspieranie rozwoju gospodarzy m.in. poprzez tworzenie efektywnych powiązań pomiędzy nauką i biznesem. BPNT funkcjonuje w formie jednostki budżetowej miasta Białegostoku. Nie ma własnego zaplecza naukowo-badawczego, a laboratoria funkcjonujące w BPNT prowadzone są przez zewnętrznych operatorów, w tym przez Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności Polskiej Akademii Nauk i Uniwersytet Medyczny w Białymstoku. Umożliwienie wynajmu przestrzeni w Białostockim*

Parku Naukowo-Technologicznym uczelniom wyższym i instytucjom naukowym wynika wprost ze Statutu BPNT. Zgodnie z postanowieniami Statutu Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego, Rozdział 2. Przedmiot działania BPNT §5.2 Zakres działania BPNT obejmuje w szczególności: (...) 10) zarządzanie budynkami BPNT poprzez wynajem lokali dla firm i instytucji naukowo-badawczych oraz instytucji otoczenia biznesu". Działalność naukowa i badawcza prowadzona w BPNT przez wiodące w skali kraju organizacje badawcze w pełni wpisuje się w cele działania BPNT. Dodatkowo, podnosi prestiż technoparku i sprzyja rozwojowi innowacyjnych przedsięwzięć, a także zacieśnianiu współpracy pomiędzy światem nauki i biznesu. Oba ww. podmioty postrzegane są przez nas jako strategiczni partnerzy BPNT. Z uwagi na powyższe, wynajem przestrzeni laboratoryjnych w BPNT ww. jednostkom nastąpił nie na podstawie regulaminu organizacyjnego, który jest aktem prawnym o charakterze wewnętrznym, ale w oparciu o zapisy aktu wyższego rzędu – Statutu BPNT. Aby uniknąć, w przyszłości, wątpliwości co do możliwości wynajmu przestrzeni w BPNT instytucjom naukowo-badawczym, zobowiązuję się do niezwłocznego doprecyzowania Regulaminu BPNT w powyższym obszarze." (akta kontroli str. 66-67)

2.3.1. W latach 2018—2023 (I kwartał) w BPNT było kolejno 65, 76, 86, 59, 63 i 65 lokatorów, w tym 30, którzy działalność w Parku prowadzili już w 2018 roku (dla porównania w 2017 roku w BPNT było 62 lokatorów). Spośród nich większość stanowiły firmy prowadzące działalność innowacyjną, tj. od 79,1% w 2018 roku do 85,7% w 2020 roku i 84,6% w I kwartale 2023 roku ogółu lokatorów (w 2017 roku takich firm było 81,5%). Działalność B+R prowadziło od 14,3% w 2020 roku do 20,9% lokatorów w 2018 roku i 15,4% w I kwartale 2023 roku (w 2017 roku — 18,5%).

Zatrudnienie wśród lokatorów Parku w okresie objętym kontrolą zmalało z 1.070 osób w 2018 roku do 726 w 2022 roku, lecz wzrosło w porównaniu do stanu z 2020 roku, gdy w firmach tych zatrudniano 446 osób (w 2017 roku zatrudniano 468 osób).

Zatrudnienie w BPNT w okresie objętym kontrolą wzrosło z 26 osób w 2018 roku do 49 w I kwartale 2023 roku. Powodem wzrostu zatrudnienia było utworzenie w 2020 roku Epi-Centrum Nauki.

Lokatorzy Parku w latach 2018—2022²⁵ wdrożyli kolejno 23, 19, 19, 22 i 19 innowacji (w 2017 roku — 20) i odpowiednio pięć, cztery, trzy, cztery i dwa zgłoszenia patentowe (osiem w 2017 roku) oraz uzyskali trzy, trzy, jeden, zero i trzy patenty (w 2017 roku — jeden), a także jeden, zero, jeden, trzy i jeden wzór użytkowy (w 2017 roku — jeden).

Park nie posiada wiedzy o liczbie projektów B+R wdrożonych przez swoich lokatorów, wartości przychodów ze sprzedaży produktów powstałych w wyniku wdrożenia tych projektów i innowacyjnych technologii, liczbie wdrożonych patentów i wzorów użytkowych.

(akta kontroli str. 397-399)

Dyrektor BPNT wyjaśniła: „Zgodnie z zapisami Regulaminu Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego [...] lokatorzy zobligowani są do przedkładania co roku raportów z działalności w BPNT. Formularze Raportów zawierają pytania o podanie informacji dotyczących wdrożonych przez lokatorów innowacji, czyli także patentów, wzorów użytkowych czy też wzorów przemysłowych. Nie wszyscy lokatorzy w przedkładanych raportach rocznych wskazują te informacje, często pomijają też pytania dotyczące osiągniętych przychodów, kosztów oraz wygenerowanych w danym roku obrotowym zyskach. Jediną sankcją za niezłożenie raportu/niepodanie kompletu informacji, jest wypowiedzenie umowy najmu powierzchni. Gdyby administracja BPNT skorzystała z takiej sankcji, liczba lokatorów parku zmalałaby istotnie, co nie byłoby działaniem gospodarnym. Nadmienić należy, iż w toku rekrutacji do BPNT weryfikowane jest spełnienie przez przyszłego lokatora parku warunków określonych w par. 14 cz. III Regulaminu Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego, to jest, w szczególności czy firma prowadzi działalność innowacyjną. W związku z powyższym wskazywane przez lokatorów przychody można traktować jako osiągnięte z działalności innowacyjnej a zatem takiej, która zakłada oparcie działalności o wdrożone innowacyjne rozwiązania.” (akta kontroli str. 400-408)

W okresie objętym kontrolą działalność Parku skupiała się na wynajmie powierzchni biurowej, laboratoryjnej, magazynowej, sal konferencyjnych itp., udzielaniu pomocy de minimis

²⁵ Brak danych za I kwartał 2023 roku.

w postaci obniżki czynszu nowo powstałym firmom i uczestnikom realizowanych przez Park projektów dofinansowanych ze środków UE (np. w 2022 roku udzielono 23.768,1 tys. zł takiej pomocy, w tym 13.766,5 tys. zł w ramach projektów UE i 10.001,6 tys. zł w ramach BPNT), a także na świadczeniu usług doradczych (odpłatnych i nieodpłatnych) wymienionych w pkt. 2.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W 2018 roku udzielono 71 takich usług, a w kolejnych latach: 15, pięć, 14 i 27. Ich świadczenie uzależnione było głównie od realizowanych przez BPNT projektów dofinansowanych środkami UE. Dochody z tytułu działalności szkoleniowo-doradczej w latach 2018—2023 (I kwartał) wynosiły odpowiednio jedynie: 11,1 tys. zł, 5,5 tys. zł, 0 zł, 1,6 tys. zł, 3,9 tys. zł i 0,8 tys. zł. Działania szkoleniowe i doradcze były jednym ze statutowych zadań BPNT, a wsparcie działalności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez szkolenia, doradztwo i ułatwianie dostępu do źródeł finansowania było jednym z celów szczegółowych określonym we wniosku o dofinansowanie projektu „Białostocki Park Naukowo-Technologiczny”. Świadczenie usług doradczych m.in. z zakresu transferu technologii przedstawiono w pkt 1.1. niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 5, 310-311, 476, 606-612, 702-703, 777-778, 852-853)

Dyrektor BPNT wyjaśniła: „*Relatywnie wysoki poziom dochodów z działalności szkoleniowo-doradczej w latach 2017–2018 w porównaniu do lat 2019–2023 wynikał przede wszystkim z organizacji dużych, odpłatnych dla uczestników, wydarzeń (m.in. Wschodnie forum e-Biznesu „EastBiz”, EastMedia, Desktop Design). Niższe wpływy w latach kolejnych wynikają z dwóch czynników. Po pierwsze, wybuch pandemii COVID-19 skutecznie uniemożliwił organizację, a tym samym możliwość komercyjnego organizowania dużych wydarzeń. Ponadto, od marca 2019 do września 2023 r., BPNT był liderem projektu pn. „Platforma startowa dla nowych pomysłów – Hub of Talents 2”, w którym pracownicy parku udzielali bezpośredniego wsparcia przedsiębiorcom świadcząc usługi na rzecz inkubowanych startupów (rozliczane, zgodnie z wymogami konkursu i umowy o dofinansowanie, jako pomoc de minimis). Wartość usług zrealizowanych w ramach ww. projektu przez pracowników BPNT (i wykazaną w postaci wytransferowanej pomocy de minimis) wynosi w kolejnych latach odpowiednio: 2019 r. – 20.390,60 zł; 2020 r. – 43.071,94 zł; 2021 r. – 80.387,11 zł; 2022 r. – 116.428,62 zł; 2023 r. – 59.125,22 zł. Są to relatywnie wysokie kwoty, jednak nie mają one odzwierciedlenia w planie dochodów jednostki (wartość wytransferowanej pomocy de minimis nie jest wykazywana w sprawozdaniach finansowych).*”

(akta kontroli str. 400-401, 452-455)

Odpowiadając na pytanie o bariery w funkcjonowaniu Parku, Dyrektor BPNT wyjaśniła m.in.: „*Ograniczone środki finansowe, które otrzymujemy na działalność z budżetu Miasta, nie pozwalają na sfinansowanie wydatków niezbędnych dla rozwoju oferty BPNT w taki sposób, aby jak najlepiej odpowiadała ona na zapotrzebowania ze strony grup docelowych BPNT. Stąd też, BPNT stara się pozyskiwać fundusze zewnętrzne, ponieważ dzięki realizacji projektów dofinansowywanych z funduszy pomocowych UE jesteśmy w stanie realizować kluczowe zadania statutowe w wymiarze, który jest „zauważalny” z punktu widzenia realizacji celów lokalnej polityki społeczno-gospodarczej.*” (akta kontroli str. 72, 400-401, 452-455)

2.3.2. Dochody osiągane przez BPNT sukcesywnie rosły i w okresie objętym kontrolą uległy podwojeniu. W latach 2018–2022 kolejno wyniosły: 2.618,7 tys. zł, 3.115,3 tys. zł, 3.506,6 tys. zł, 4.153,7 tys. zł i 5.418,9 tys. zł²⁶. W kwotach tych mieściły się głównie rosnące wpływy z czynszu i innych opłat eksploatacyjnych²⁷, tj. kolejno: 2.596,0 tys. zł, 3.011,3 tys. zł, 3.135,1 tys. zł, 3.492,5 tys. zł i 4.508,1 tys. zł. Ich udział w dochodach ogółem zmalał z 99,1% w 2019 roku do 83,2% w 2022 roku, co związane było z uzyskaniem opłat za bilety wstępu do Epi-Centrum Nauki, które w latach 2020–2022 wyniosły: 70,1 tys. zł, 624,8 tys. zł i 883,2 tys. zł. Pozostałe istotniejsze kwoty dochodów pochodziły z kar umownych wniesionych przez wykonawców i najemców (w poszczególnych latach kolejno: 6,7 tys. zł, 77,5 tys. zł, 164,9 tys. zł, 13,8 tys. zł i 13,8 tys. zł) oraz wpłat wykonawcy za refaktury dotyczące opłat eksploatacyjnych w 2020 roku (128,2 tys. zł). Jak wcześniej wzmiankowano, wpływy

²⁶ W I kwartale 2023 r. dochody zamknęły się kwotą 1.435,1 tys. zł, z tego: 1.114,8 tys. zł wpływów z czynszu i opłat eksploatacyjnych oraz 0,8 tys. zł z działalności szkoleniowo-doradczej.

²⁷ Z uwzględnieniem opłat za wirtualne biuro: 67,0 tys. zł, 79,2 tys. zł, 134,1 tys. zł, 224,9 tys. zł i 282,5 tys. zł. Obejmowały one także opłaty refaktur za media.

z działalności szkoleniowo-doradczej stanowiły od 0% do 0,4% rocznych dochodów i kolejno wyniosły: 11,1 tys. zł, 5,5 tys. zł, 0 zł, 1,6 tys. zł i 3,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 502-503, 510, 513, 520, 525, 532, 537-538, 549, 554-555, 569, 958-959)

Wydatki ogółem BPNT w latach 2018–2022 kolejno wyniosły: 6.729,8 tys. zł, 16.612,5 tys. zł, 24.591,1 tys. zł, 9.465,5 tys. zł, 12.979,0 tys. zł. W tym okresie sukcesywnie wzrastały wydatki związane z bieżącym funkcjonowaniem BPNT, które kolejno wyniosły: 5.232,3 tys. zł, 6.450,0 tys. zł, 8.380,3 tys. zł, 9.190,6 tys. zł i 12.072,1 tys. zł (stanowiąc od 199,8% w 2018 roku do 222,8% w 2021 roku wysokości uzyskiwanych dochodów). Mieściły się w nich:

[1] wydatki związane z zarządzaniem BPNT, w tym:

- wynagrodzenia pracowników (§§: 401, 404, 411, 412): 1.627,8 tys. zł, 1.812,0 tys. zł, 2.365,8 tys. zł, 3.072,0 tys. zł i 3.450,7 tys. zł (stanowiące od 28,1% do 33,4% wydatków bieżących), w tym wynagrodzenia kierownictwa jednostki (253,7 tys. zł, 274,6 tys. zł, 278,3 tys. zł, 299,4 tys. zł i 335,7 tys. zł), przy czym wzrost wydatków na wynagrodzenia wynikał m.in. ze zwiększenia liczby zatrudnionych pracowników z 26 na 31 grudnia 2018 r. do 34, 48, 47 i 50 osób na koniec kolejnych lat objętych kontrolą;
- ubezpieczenia i inne świadczenia (§§: 443, 414): 11,1 tys. zł, 12,1 tys. zł, 34,0 tys. zł, 47,3 tys. zł i 45,5 tys. zł,
- podatki opłaty lokalne (§§: 448, 450, 452): 395,9 tys. zł, 393,9 tys. zł, 269,9 tys. zł, 256,4 tys. zł i 265,0 tys. zł, których udział w wydatkach bieżących sukcesywnie malał (z 7,6% do 2,2%),
- koszty utrzymania siedziby (§§: 4300-01,02,04,06, 4400, 421, 436, 426, 427): 2.666,7 tys. zł, 3.199,8 tys. zł, 4.008,7 tys. zł, 4.025,2 tys. zł i 5.995,1 tys. zł, których udział w wydatkach bieżących mieścił się w przedziale od 43,8% w 2021 roku do 51% w 2018 roku,
- usługi obce (§§: 4300, 417): 399,7 tys. zł, 425,3 tys. zł, 694,4 tys. zł, 749,7 tys. zł i 1.016,5 tys. zł (stanowiące od 7,6% do 8,4% wydatków bieżących).

[2] inne wydatki, m.in. szkolenia, delegacje, ZFŚS (§§: 441,4700,4440): 87,4 tys. zł, 89,9 tys. zł, 91,3 tys. zł, 168,5 tys. zł i 237,3 tys. zł;

[3] wydatki finansowane ze środków zewnętrznych (projektowe): 43,7 tys. zł, 516,9 tys. zł, 916,1 tys. zł, 871,7 tys. zł i 1.062,0 tys. zł²⁸ (stanowiące odpowiednio 0,8%, 8,0%, 10,9%, 9,5% i 8,8% wydatków bieżących ogółem), w tym na wynagrodzenia odpowiednio 0 zł, 334,6 tys. zł, 453,4 tys. zł, 135,2 tys. zł i 563,8 tys. zł.

(akta kontroli str. 502-574, 958-959, 966)

Wydatki na nakłady inwestycyjne w latach 2018–2022 zamknęły się kwotami: 1.497,5 tys. zł, 10.162,5 tys. zł, 16.210,8 tys. zł, 274,9 tys. zł i 906,9 tys. zł. W latach 2019 – 2020, w kwotach tych zawierały się środki zewnętrzne, tj. dofinansowanie środkami UE realizowanych projektów odpowiednio w wysokości: 5.903,7 tys. zł, 11.202,6 tys. zł (stanowiące odpowiednio 58,1% i 69,1% nakładów inwestycyjnych z tych lat)²⁹. W ramach jednego tych projektów (szerzej opisanych w pkt. 1.2 niniejszego wystąpienia), zrealizowano największe przedsięwzięcia z okresu objętego kontrolą, tj. Laboratorium Młodego Mistrza i Odkrywcy w Białymstoku. Projekt został zrealizowany w latach 2018–2020 i rozliczony w 2020 roku³⁰. Osiągnięte zostały wartości ustalonych wskaźników (co szerzej opisano w pkt. 3.1.2 niniejszego wystąpienia). W trakcie realizacji inwestycji – aneksami do umowy zawartej z wykonawcą 12 lipca 2018 r. – m.in. przesunięto terminy zakończenia realizacji: I etapu inwestycji (z IV kwartału 2018 roku na I kwartał 2019 roku), II etapu – o 21 dni, IV etapu – 52 dni, a w związku z nieterminowym wykonaniem etapu III tej inwestycji – wykonawcę

²⁸ Było to dofinansowanie środkami Unii Europejskiej, z wyjątkiem 78,7 tys. zł w 2022 roku (na projekt „Micro-science”) z budżetu państwa w ramach programu Ministerstwa Nauki i Edukacji „Społeczna odpowiedzialność nauki” moduł „Popularyzacja nauki i promocja sportu”.

²⁹ Ponadto 48,0 tys. zł z budżetu państwa w 2022 roku na projekt „Micro-science”.

³⁰ Realizacja rzeczowa projektu została zakończona 30 września 2020 r., przy czym część inwestycyjną projektu zakończono 16 marca 2020 r. W jego ramach adaptowano powierzchnię znajdującą się w obiekcie Stadionu Miejskiego w Białymstoku. Adaptacja objęła wykonanie niezbędnych systemów budynkowych, w tym instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej, wentylacyjnej BMS i SMS oraz utworzenie dwóch odrębnych obszarów: Wystawy Głównej oraz Strefy Małego Odkrywcy, a także uruchomienie Wystawy czasowej (trzech laboratoriów tematycznych i Labbaru.

obciążono karą umowną w wysokości 128,4 tys. zł (za 53-dniowe opóźnienie). Realizacja tego projektu (po jego zakończeniu) została skontrolowana przez przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego, którzy nie stwierdzili nieprawidłowości ani uchybień.

W dokumentach o charakterze strategicznym – dotyczących BPNT – nie zawarto planów pozyskania dofinansowania na realizację lub modernizację posiadanej infrastruktury.

(akta kontroli str. 72-73, 351-352, 507, 517-518, 528-529, 786-789, 958-959, 1003-1080)

Prezydent Miasta Białegostoku – odnosząc się do kwestii poziomu finansowania działalności BPNT – stwierdził m.in., że *sytuację finansową samorządów bezpośrednio warunkuje polityka finansowa państwa oraz determinuje sytuacja makroekonomiczna w kraju. Czynnikiem wpływającym na obecną sytuację samorządów są zmiany prawne (w tym podatkowe), gospodarcze i społeczne skutki pandemii, a także uwarunkowania geopolityczne (konflikt zbrojny na Ukrainie). Trudna i wyjątkowa sytuacja finansowa j.s.t. wymusza bardzo ostrożne oraz oszczędne podejście do uchwalania budżetów. W przypadku Miasta Białegostoku wielkość dochodów i wydatków corocznie uzależnia szereg czynników, w tym m.in. wysoka inflacja, która sprawia, iż wzrastają wydatki bieżące oraz wynagrodzenia i pochodne. Poza niewystarczającymi środkami (m.in. na oświatę) drastycznie wzrastają wydatki na: komunikację miejską, media (gaz, energię ciepłą i elektryczną - w szczególności oświetlenie ulic), wynagrodzenia oraz koszty obsługi długu. [...] Głównym problemem jest ograniczenie dochodów z najważniejszego źródła, jakim są udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT). [...]*

Pomimo niekorzystnego oraz niesprzyjającego klimatu Miasto Białystok planuje i realizuje budżet optymalnie. Wysokość wydatków ustalanych w planach finansowych BPNT jest uwarunkowana ww. miejską polityką budżetową. Przedkładane przez BPNT projekty planów finansowo-rzeczowych są corocznie weryfikowane i dostosowywane do możliwości budżetowych Miasta (szczególnie w ostatnich latach – na poziomie z roku poprzedniego). Jednakże należy zaznaczyć, iż w latach 2018–2023 plan wydatków ogółem i bieżących jednostki wzrastał rok do roku. [...] zgodnie ze Statutem przedmiotem działania BPNT jest realizacja zadań związanych z rozwojem przedsięwzięć innowacyjnych na terenie Białegostoku. Zakres działania BPNT obejmuje m.in. pozyskiwanie środków zewnętrznych na prowadzenie działalności statutowej. Dzięki pozyskanym środkom zewnętrznym BPNT tworzy ekosystem, który umożliwia innowacyjnym przedsiębiorstwom ich dalszy rozwój oraz zapewnia dostęp do specjalistycznej wiedzy eksperckiej, wspierając w procesie badawczo-rozwojowym i adaptacji nowych technologii. Dzięki kontaktom oraz sieciom biznesowym BPNT pomaga nawiązywać relacje z partnerami handlowymi, inwestorami i ekspertami z danej branży. Inicjatywy inkubacyjne umożliwiają przedsiębiorcom rozwój pomysłu biznesowego pod opieką wyspecjalizowanych ekspertów. Przykładem jest realizacja przez Park dwóch edycji projektów: „Platforma startowa dla nowych pomysłów - Hub of Talents” i „Hub of Talents 2”.

(akta kontroli str. 1081-1086)

2.4. W latach 2017—2021 BPNT posiadał certyfikaty potwierdzające spełnianie środowiskowych standardów jakości działania ośrodków dojrzałych, wydane przez Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce. Od 7 lutego 2022 roku posiada zaś akredytację Ośrodka Innowacji w ramach usług doradczych w zakresie innowacji oraz usług wsparcia innowacji wykorzystywanych w działaniach realizowanych w ramach funduszy europejskich na lata 2014—2020. Wydana została ona przez Ministra Rozwoju i Technologii na okres dwóch lat, tj. do 7 lutego 2024 r.

(akta kontroli str. 338-340)

2.5. Analiza dziewięciu najwyższych kwotowo wydatków o wartości 25.615,8 tys. zł, wybranych spośród 147 wydatków o wartości jednostkowej przekraczającej 50 tys. zł (na łączną kwotę 38.553 tys. zł), poniesionych w latach 2018—2023 (I kwartał) na inwestycje oraz zakup: środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych, materiałów i usług wykazała, że dokonano ich zgodnie z zasadami gospodarowania środkami publicznymi określonymi w art. 44 ust. 3 pkt 1 i 3 oraz art. 162 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³¹, a także po przeprowadzeniu procedur regulujących udzielanie zamówień

³¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm.

publicznych. Wydatki zostały niezwłocznie i prawidłowo ujęte w księgach rachunkowych oraz terminowo opłacone, z wyjątkiem 1.211,5 tys. zł za wykonanie I etapu budowy Laboratorium Młodego Mistrza i Odkrywcy w Białymstoku, którą to kwotę uiszczono wykonawcy po terminie, ze względu na przedłużającą się ocenę wniosku o płatność, o czym poinformowano wykonawcę.

Tego samego wykonawcę obciążono karą umowną (128,4 tys. zł) za nieterminowe wykonanie etapu III tej inwestycji, którą potrącono z należnego mu wynagrodzenia za wykonanie III etapu tej inwestycji. (akta kontroli str. 341-352, 400-402, 409-411)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na wynajęciu w 2019 roku – wbrew postanowieniom regulaminu BPNT – pomieszczeń o powierzchni 127,1 m² Sądowi Rejonowemu w Białymstoku (na potrzeby archiwum)³². Było to to sprzeczne z zasadami naboru do Parku, bowiem w rozdziale III ust. 1 regulaminu BPNT zapisano, że o przyjęcie do BPNT ubiegać się mogą osoby fizyczne deklarujące rozpoczęcie działalności gospodarczej i podmioty prowadzące taką działalność. Sąd nie jest ani podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą ani nie świadczy usług okołobiznesowych na rzecz przedsiębiorstw. (akta kontroli str. 79, 327)

Dyrektor Parku wyjaśniła: „Sąd Rejonowy w Białymstoku wynajmuje pomieszczenia w piwnicy BPNT na składnicę akt. Pomieszczenia piwnicy nie nadają się do prowadzenia w nich działalności biurowej ani laboratoryjnej, nigdy nie były też uwzględniane w metrażu pomieszczeń do wynajmu. Mogą być, jednakże, z powodzeniem wykorzystywane jako np. przestrzeń magazynową. Kierując się zasadą gospodarności, BPNT ogłosił konkurs na wynajęcie przestrzeni w piwnicy. W odpowiedzi na konkurs Sąd Rejonowy złożył ofertę (była to jedyna oferta, jaka wpłynęła) i wynajmuje te przestrzenie odpłatnie, za stawki wynikające z Regulaminu BPNT.” (akta kontroli str. 67)

OCENA CZĄSTKOWA

BPNT właściwie zarządzał majątkiem powierzonym w trwały zarząd. W latach 2017—2020 wynajęto od 97,3% do 98,5% powierzchni przeznaczonej do tego celu, a w kolejnych latach wskaźnik ten był niższy i kształtował się kolejno na poziomie 93,3%, 88,1% i 88,3%. Analiza 10 umów najmu pomieszczeń BPNT ze 143 podpisanymi w okresie objętym kontrolą wykazała, że na ogół przestrzegano zasad najmu przewidzianych w Regulaminie BPNT. Wyjątkiem było wynajmowanie od 2019 roku 127,1 m² Sądowi Rejonowemu w Białymstoku na potrzeby archiwum, mimo że było to sprzeczne z zasadami naboru do Parku, określonymi w Regulaminie BPNT. Pozwoliło to jednak na pozyskiwanie 1,9 tys. zł miesięcznych przychodów³³. Z kolei najem powierzchni trzech laboratoriów przeprowadzono na podstawie konkursu, którego nie przewidywał Regulamin BPNT. Ten tryb zapewniał jednak konkurencyjność i jawność postępowania oraz pozwolił na uzyskanie stawek czynszu znacznie przekraczających stawki ustalone w Regulaminie BPNT.

Natomiast realizacja zadań statutowych polegających na świadczeniu usług doradczych odbywała się w ramach projektów dofinansowywanych z funduszy pomocowych UE, a poza nimi stanowiła marginalną część działalności BPNT. Park nie posiadał wiedzy o liczbie projektów B+R wdrożonych przez swoich lokatorów, wartości przychodów ze sprzedaży produktów powstałych w wyniku wdrożenia tych projektów i innowacyjnych technologii, liczbie wdrożonych patentów i wzorów użytkowych.

Analiza dziewięciu najwyższych kwotowo wydatków o wartości 25.615,8 tys. zł, wybranych spośród 147 wydatków o wartości jednostkowej przekraczającej 50 tys. zł na łączną kwotę 38.553 tys. zł, poniesionych w latach 2018—2023 (I kwartał) na inwestycje oraz zakup: środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych, materiałów i usług wykazała, że dokonano ich zgodnie z zasadami gospodarowania środkami publicznymi określonymi w art. 44 ust. 3 pkt 1 i 3 oraz art. 162 ustawy o finansach publicznych, a także po przeprowadzeniu procedur regulujących udzielanie zamówień publicznych.

³² _Stawkę czynszu ustalono w 2019 roku na 1.906,50 zł miesięcznie (podlega ona okresowej waloryzacji).

³³ _Wg stanu na dzień zawarcia umowy. Stawka ta podlega okresowej waloryzacji.

3. Efekty działalności instytucji otoczenia biznesu

Opis stanu faktycznego

3.1.1. W *Strategii rozwoju Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego*, sformułowano cele strategiczne (na lata 2015–2020), tj. cel główny i pięć celów szczegółowych, a także określono dla nich mierniki (szerzej opisane w pkt. 1.1 niniejszego wystąpienia). Nie ustalono jednak wartości bazowych ani docelowych dla przyjętych mierników (w *Strategii BPNT* zapisano, że „poziom mierników zostanie doprecyzowany w toku prac nad wdrażaniem strategii ...”) ani nie monitorowano stanu ich realizacji. (akta kontroli str. 13-14, 400-404, 1087)

Na kolejne lata nie opracowano dokumentu strategicznego dla BPNT. Cele jego działania określone zostały w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku do 2030 roku*³⁴, w której dla BPNT przewidziano cel strategiczny *świadomy wzrost gospodarczy*, a w nim cele operacyjne:

- *branże wiodące* (z rezultatem *zapewnienie wsparcia rozwoju branż wiodących*), któremu przypisano dwa wskaźniki: [1] *liczba podmiotów korzystających ze wsparcia BPNT w zakresie najmu powierzchni lub adresu* (z wartościami bazową – 50 i docelową – 150), przy czym wartości osiągnięte w latach 2021–2022 wyniosły odpowiednio 134 i 216; [2] *liczba podmiotów korzystających ze wsparcia BPNT, poza usługami najmu powierzchni / adresu* (z wartościami bazową – 20 i docelową – 100), przy czym wartości osiągnięte w latach 2021–2022 wyniosły odpowiednio 84 i 67;
- *przedsiębiorczość / otoczenie* (z rezultatem *wsparcie podmiotów gospodarczych przez IOB*), z przypisanym wskaźnikiem *liczba podmiotów gospodarczych korzystających z usług BPNT w skali roku* (z wartościami bazową – 60 i docelową – 80), dla którego wartości osiągnięte w latach 2021–2022 wyniosły: 218 i 283.

Odnosząc się do sposobu i podstaw ustalenia wartości wskaźników (bazowych i docelowych) oraz przekroczenia wartości docelowych już w 2021 lub 2022 roku, Dyrektor BPNT wyjaśniła, że „wartości bazowe i docelowe wskaźników [...] były definiowane w momencie dużej niepewności i nieprzewidywalności zjawisk gospodarczych w przyszłości, jaką obejmowała Strategia [...], wynikających z panującej ówczesnie globalnej pandemii Covid-19. Okoliczności te determinowały podejście ostrożnościowe. [...] osiągnięte wartości wskaźników w latach 2021–2022 wynikają z realizacji przez BPNT projektu finansowanego ze źródeł zewnętrznych, zakończony w 2023 roku. W związku z czym wartości docelowe wskaźników określone na rok 2030 nie uwzględniają wartości dodanej projektu względem wskaźników, na które projekt miał wpływ jedynie w okresie do roku 2023.”

We wcześniej obowiązującej *Strategii rozwoju miasta Białegostoku na lata 2011–2020 plus*³⁵ nie określono żadnych celów dla BPNT, gdyż została ona przyjęta przed utworzeniem BPNT i nie była w tym zakresie aktualizowana. (akta kontroli str. 74-76, 967, 1087-1092)

W ramach kontroli zarządczej, w latach 2018–2022, do monitorowania określono ogółem 26 celów, w poszczególnych latach kolejno cztery, cztery, cztery, 16 i 14 celów, które ulegały zmianom (żaden z nich nie był monitorowany w sposób ciągły, tj. w każdym z tych lat). Każdemu z nich przypisano od jednego do kilku zadań, a zadaniom – mierniki (niektóre z nich były także zmieniane w poszczególnych latach, w ramach tego samego celu).

W latach 2018–2020 określono cztery cele³⁶ (każdemu z nich przypisano od dwóch do pięciu zadań) i wyznaczono mierniki do pomiaru stopnia osiągnięcia celu (kolejno: 17, 15 i 13), lecz nie określono ich wielkości docelowej. Wyjaśnienia Dyrektor BPNT odnośnie braku określania wartości docelowych mierników przyjętych kontroli zarządczej w latach 2018–2020, zostały przedstawione w pkt. 1.2 niniejszego wystąpienia.

Osiągnięte, w latach 2018–2020, wartości przykładowych mierników przedstawiały się następująco:

³⁴ Załącznik do uchwały nr XLVI/666/21 Rady Miasta Białostok z 20 grudnia 2021 r.

³⁵ Załącznik do uchwały nr LVIII/777/10 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 13 września 2010 r.

³⁶ [1] *Podniesienie innowacyjności w regionie poprzez zapewnienie korzystnych warunków do powstawania i rozwoju przedsiębiorstw prowadzących działalność badawczą, rozwojową lub innowacyjną*, [2] *Kreowanie marki i pozytywnego wizerunku Parku*, [3] *Inicjowanie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami oraz pracownikami naukowymi, a także wsparcie przedsiębiorczości akademickiej*, [4] *Zwiększenie poziomu satysfakcji ze świadczonych usług wśród klientów BPNT, co było głównym celem działalności określonym w Strategii rozwoju BPNT (w 2020 roku ten cel został zastąpiony celem Budowanie kapitału naukowego i społecznego poprzez podejmowanie działań popularyzujących naukę wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz stworzenie komfortowych warunków umożliwiających efektywną naukę, na drodze eksperymentów i praktycznego poznawania otaczających nas procesów i zjawisk).*

- liczba podpisanych umów z najemcami powierzchni w BPNT – 94, 110 i 77 (w celu *Podniesienie innowacyjności w regionie poprzez zapewnienie korzystnych warunków do powstawania i rozwoju przedsiębiorstw prowadzących działalność badawczą, rozwojową lub innowacyjną* Liczba podpisanych umów z najemcami powierzchni w BPNT),
- liczba zorganizowanych wydarzeń informacyjno-promocyjnych BPNT – 56, 34 i sześć; liczba wydarzeń promocyjnych z udziałem BPNT – 83, 68 i osiem; (w celu *Kreowanie marki i pozytywnego wizerunku BPNT*),
- liczba podpisanych umów na wynajem przestrzeni (coworkingowej Centroom) – 157, 230 i 113 (w celu *Inicjowanie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami oraz pracownikami naukowymi, a także wsparcie przedsiębiorczości akademickiej*).

Natomiast w celu *zwiększenie poziomu satysfakcji ze świadczonych usług wśród klientów BPNT* – w zakresie wskaźników (obowiązującym w latach 2018–2019) dla przykładowych mierników uzyskano następujące wartości: wzrost liczby zawartych umów i wartości sprzedaży ze świadczonych usług – siedem i 76, stopień pokrycia kosztów działalności przez przychody – 0,40 i 0,19, liczba uzyskanych certyfikatów / odbytych szkoleń – 37 i 49, stopień wykorzystania laboratoriów i powierzchni biurowej – 99% i 99%. Cel ten, z zachowaniem jednego miernika (stopień wykorzystania laboratoriów i powierzchni biurowej – osiągniętego na poziomie 94%) monitorowano w 2021 roku.

W 2021 roku w ramach kontroli zarządczej monitorowano łącznie 15 celów³⁷ (w tym cztery cele obowiązujące w latach 2018–2020), z przypisanymi im zadaniami, miernikami i założonymi wartościami docelowymi. W latach 2022–2023 monitorowaniem objęto odpowiednio 16 i 14 celów, którym przypisano zadania, mierniki, wartości docelowe, terminy realizacji i osoby odpowiedzialne. Cele te wpisywały się m.in. w – ustalony w Regulaminie BPNT – cel *promowanie i wspieranie przedsiębiorczości w Białymstoku, a w szczególności wspieranie powstawania i rozwoju firm innowacyjnych poprzez oferowanie im wyposażonej, nowoczesnej infrastruktury na preferencyjnych warunkach oraz świadczenie usług doradczych, informacyjnych i szkoleniowych*³⁸. Z 16 celów przewidzianych do realizacji w 2022 roku, jeden (ze zmienionymi miernikami) stanowił kontynuację celów określonych na lata 2018–2020, a dziewięć – celów z 2021 roku (przy czym w niektórych z nich zastosowano różne w obu tych latach mierniki). Przykładowe, z zastosowanych w latach 2021–2022, mierników (odpowiednio 46 i 31) i osiągnięte ich wartości, to:

- dla celu *Podniesienie innowacyjności w regionie poprzez zapewnienie korzystnych warunków do powstawania i rozwoju przedsiębiorstw prowadzących działalność badawczą, rozwojową lub innowacyjną*:
  - liczba podpisanych umów inkubacyjnych – zawarto 84 i 62 umowy, przy wartościach docelowych 60 i 50 umów,
  - katalog usług komercyjnych BPNT (rozbudowanie katalogu) – wprowadzono trzy i dwie nowe usługi (w 2021 roku – *Modelowanie 3D, Druk 3D, Badania rynkowe*; w 2022 roku – *Projektowanie makiet aplikacji mobilnych i webowych; Opracowanie modelu biznesowego*), przy wartości docelowej dwóch usług w każdym roku,
  - liczba podpisanych umów *Wirtualnego biura* – 90 i 107 umów, przy wartościach docelowych 40 i 50 umów;
- dla celu *Budowanie kapitału naukowego i społecznego poprzez podejmowanie działań popularyzujących naukę wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz stworzenie komfortowych warunków umożliwiających efektywną naukę, na drodze eksperymentów i praktycznego poznawania otaczających nas procesów i zjawisk*

³⁷ Dodano np. cele: a) Budowanie kapitału naukowego i społecznego poprzez podejmowanie działań popularyzujących naukę wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz stworzenie komfortowych warunków umożliwiających efektywną naukę, na drodze eksperymentów i praktycznego poznawania otaczających nas procesów i zjawisk; b) Utrzymanie infrastruktury technicznej na terenie obiektu BPNT w należytym stanie; c) Zapewnienie wsparcia merytorycznego oraz narzędzi informatycznych w osiąganiu celów statutowych BPNT; d) Wsparcie zarządzania poprzez dostarczanie kierownictwu BPNT rzetelnej informacji zarządczej w zakresie budżetu; e) Inicjowanie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami oraz pracownikami naukowymi, a także wsparcie przedsiębiorczości akademickiej.

³⁸ Ujęto też cele związane z zapewnieniem bieżącego prawidłowego funkcjonowania jednostki, np. *Utrzymanie infrastruktury technicznej na terenie obiektu BPNT w należytym stanie; Realizacja zamówień zgodnie z przepisami prawa oraz planem zamówień publicznych; Zapewnienie bezpieczeństwa Infrastruktury IT.*

- liczba odwiedzających Epi-Centrum Nauki – 35.188 i 49.732 osób, przy wartościach docelowych 50 i 40 tys. osób,
- liczba zorganizowanych wydarzeń – 10 i osiem (tj. równe wartościom docelowym),
- liczba wdrożonych funkcjonalności (np.: laboratoria, oferta warsztatowa, wystawy czasowe) – zero i trzy, przy wartościach docelowych po dwie w każdym roku.

Według danych BPNT, w latach 2021–2022 osiągnięte bądź przekroczone zostały docelowe wartości odpowiednio 41 (z 46) i 27 (z 31) mierników, a mniejsze od założonych (ale zbliżone wartości trzech mierników w obu latach)³⁹. W obu tych latach nie zostało zrealizowane zadanie *Organizacja wydarzenia poświęconego branży e-commerce (w formie tradycyjnej lub online)*, co kierownik Działu Promocji wyjaśnił uwarunkowaniami związanymi z pandemią Covid-19 oraz wycofaniem się dotychczasowego partnera wspierającego. Natomiast odnosząc się do braku realizacji w 2021 roku zadania *Wzbogacanie oferty Epi-Centrum Nauki o nowe elementy i funkcjonalności zachęcające do ponownego odwiedzenia Centrum lub poszerzające grono potencjalnych odbiorców jego oferty (z miernikiem liczba wdrożonych funkcjonalności, np.: laboratoria, oferta warsztatowa, wystawy czasowe – 2)*, kierownik Działu Popularyzacji Nauki wyjaśnił, że w 2021 roku ograniczenia związane z Covid-19 w znacznym stopniu wpłynęły na funkcjonowanie Epi-Centrum Nauki oraz stopień realizacji założonych wskaźników. W I półroczu Centrum przez kilka miesięcy było niedostępne dla zwiedzających, a działanie w pozostałym zakresie wiązało się z licznymi ograniczeniami (m.in. liczby zwiedzających, wyłączenia z użytkowania części ekspozycji). Miało to bezpośrednie przełożenie na liczbę gości (zamiast zakładanych 50 tys. osób, bilety zakupiło łącznie 35.158 osób. Nie udało się również wdrożyć zakładanych nowych funkcjonalności Centrum, takich jak: nowa oferta edukacyjna, laboratoria czy udogodnienia dla zwiedzających. W kolejnym roku udało się wdrożyć większą od zakładanej liczbę nowych funkcjonalności [...]: 1/ przestrzeń laboratorium o nazwie LABBAR (atrakcja w Strefie Małego Odkrywcy umożliwiająca regularne prowadzenie warsztatów edukacyjnych dla dzieci; 2/ możliwość zakupu voucherów prezentowych, stanowiących bilety o odroczonej możliwości wykorzystania (oczekiwaną przez zwiedzających); 3/ w holu stref ekspozycyjnych udostępniono automaty vendingowe z ciepłymi i zimnymi napojami oraz przekąskami.

(akta kontroli str. 139-163, 971-977, 1090-1092)

3.1.2. Jak już szerzej opisano w pkt. 2.1 niniejszego wystąpienia, BPNT w okresie objętym kontrolą realizował trzy projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej⁴⁰, w których ustalono i monitorowano wartości wskaźników realizacji celów projektów oraz osiągnięto wartości docelowe 14 (z ogółem 15) wskaźników. Były to projekty:

- 1) „Laboratorium Młodego Mistrza i Odkrywcy w Białymstoku” (zakończony w 2020 roku), którego celem było *wspieranie rozwoju gospodarki opartej na wiedzy na obszarze Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego (BOF) poprzez utworzenie w Białymstoku ośrodka popularyzującego naukę i innowacje, umożliwiającego rozwój myśli technicznej oraz świadczenie usług dydaktycznych wykorzystujących nowe technologie*. Osiągnięte zostały wartości ustalonych wskaźników, tj. liczba osób objęta działaniami instytucji popularyzujących naukę i innowacje (20 tys. osób) – udostępnione od 29 sierpnia 2020 r. (ale nieczynne od 7 listopada do końca 2020 roku z w związku z pandemią koronawirusa) Epi-Centrum Nauki, w latach 2021–2022 odwiedziło odpowiednio 35,2 tys. i 49,7 tys. osób; liczba wspartych instytucji popularyzujących naukę i innowacje – jedna; liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – jeden.
- 2) „Platforma startowa dla nowych pomysłów — Hub of Talents 2” (zakończony 30 września 2023 r.), którego celem było *stworzenie na obszarze województwa podlaskiego korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw, poprzez realizację profesjonalnego programu inkubacji startupów*. Osiągnięto ustalone następujące docelowe wartości wskaźników:

³⁹ Np. w 2022 roku dotyczyło to: zrealizowania pięciu z (z założonych sześciu) działań usprawniających w zakresie poprawy efektywności i sprawności pracy Działu Finansowo-Księgowego, udzielenia pięciu z (z założonych sześciu) informacji / instrukcji w zakresie doskonalenia profesjonalizmu wykonywanych działań poprzez weryfikację przejrzystości procedur i wytycznych dotyczących współpracy z pozostałymi działami oraz nie osiągnięcia założonego 2-miesięcznego terminu pomiędzy upływem terminu płatności a wystawieniem wezwania do zapłaty.

⁴⁰ Nie były realizowane projekty z dofinansowaniem w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007–2013.

- dla wskaźników produktu: a) liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie – 274, b) liczba nowych wspieranych przedsiębiorstw – 274 c) liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe – 274;
- dla wskaźników rezultatu: a) liczba nowych przedsiębiorstw powstałych przy wsparciu instytucji otoczenia biznesu – 274, b) liczba nowych przedsiębiorstw wspartych przez IOB gotowych do rozpoczęcia działalności rynkowej – 270 (przy założonych 203);
- dla wskaźników informacyjnych: a) liczba utrzymanych miejsc pracy [EPC] – 4,70, b) wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach, innych niż przedsiębiorstwa [EPC] – jeden.

Natomiast dla wskaźnika produktu liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego osiągnięto wartość 273 szt. z założonych 274, gdyż w II cyklu Lider projektu wypowiedział umowę inkubacyjną spółce, w związku ze stwierdzeniem szeregu uchybień w zakresie realizacji zapisów umowy, a zaawansowany proces realizacji projektu uniemożliwił dobór kolejnego odbiorcy wsparcia.

- 3) CATCH-UP „Pilotażowy projekt dotyczący rozwoju współpracy w zakresie B+R między biznesem i uczelniami” (realizowany od 1 marca 2021 r. do 30 czerwca 2023 r., lider projektu – Politechnika Białostocka), w którym założono realizację trzech głównych zadań: komercjalizację uczelnianych projektów, stworzenie platformy usług dla biznesu, organizację wydarzeń SpeedDate oraz DemoDays, podczas których naukowcy, przedsiębiorcy i inwestorzy spotkają się, poznają i wymieniają doświadczeniami. Osiągnięto założone wartości wszystkich czterech wskaźników, tj.: a) liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4) – 22 (przy założonych pięciu), b) liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi (CI 26) – 22 (przy założonych pięciu), c) liczba uczestników Demo Days – 136 (przy założonych 40), d) organizacja Demo Days – cztery (przy czterech założonych). (akta kontroli str. 164, 962-965, 1092)

3.2. W BPNT na bieżąco analizowano stan wykorzystania posiadanych rzeczonych środków trwałych (w tym powierzchni biurowych, laboratoriów i Epi-Centrum Nauki) poprzez dane zawarte w prowadzonych ewidencjach / rejestrach umów wynajmu i świadczenia usług oraz dane o sprzedanych biletach wstępu do Epi-Centrum Nauki. Szczegółowe analizy zostały zawarte w corocznych sprawozdaniach przekazywanych do Urzędu Miejskiego w Białymstoku. Nie odnotowano w nich problemów lub nieprawidłowości w tym zakresie. Stopień wykorzystania aktywów trwałych BPNT (szczegółowo opisany w pkt. 2.1 - 2.3 niniejszego wystąpienia) nie wymagał podejmowania działań naprawczych.

(akta kontroli str. 1090-1093)

3.3. W zakresie dokumentów strategicznych dotyczących BPNT, Park od 2022 roku raportował osiągane wartości wskaźników ustalonych w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku do 2030 roku*. Park przekazał wymagane dane (odpowiednio 3 marca 2022 r. i 17 lutego 2023 r.) do Urzędu Miejskiego w Białymstoku, na potrzeby sporządzenia „Raportu o stanie Miasta Białegostoku ... ” za 2021 i 2022 rok. Dane wynikały z prowadzonych ewidencji / rejestrów w zakresie umów najmu i świadczonych usług.

(akta kontroli str. 978-1002, 1093)

W przypadku mierników ustalonych w ramach kontroli zarządczej (opisanych w pkt. 3.1 niniejszego wystąpienia) stan ich realizacji i poziom osiągnięcia ich wartości był przekazywany przez poszczególne komórki organizacyjne BPNT, na podstawie prowadzonych w nich ewidencji / rejestrów i dokumentacji organizowanych zdarzeń. Większość danych monitorowanych w ramach kontroli zarządczej była objęta także – przekazywaną do Urzędu Miejskiego w Białymstoku – sprawozdawczością z działalności Parku, a niektóre sprawozdawczością z realizacji planu finansowego Parku.

BPNT, w jednym z – trzech zrealizowanych – projektów z dofinansowaniem środkami UE zobowiązany był do zachowania trwałości projektu. Dotyczyło to „Laboratorium Młodego Mistrza i Odkrywczy w Białymstoku”⁴¹. Rezultat projektu podlega monitorowaniu i sprawozdawaniu przez pięć kolejnych lat (od daty zakończenia projektu) przy pomocy

⁴¹ Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu pn. „Laboratorium Młodego Mistrza i Odkrywczy” nr WND-RPPD.08.02.02-20-0006/17 – sekcja IV.9 Trwałość projektu.

wskaźnika *liczba osób objętych działaniami instytucji popularyzujących naukę i innowacje*. W latach 2021–2022 wskaźnik ten został osiągnięty na poziomie odpowiednio 35,2 tys. i 49,7 tys. osób, co potwierdzała liczba sprzedanych biletów wstępu do utworzonego Epi-Centrum Nauki. W dwóch pozostałych takich projektach w umowach o ich dofinansowanie nie nałożono obowiązku zachowania trwałości projektów, a wartości docelowe wskaźników osiągnięte zostały na zakończenie ich realizacji. Fakt osiągnięcia wartości wskaźników potwierdzają dokumenty źródłowe, np. w ramach projektu *CATCH-UP „Pilotażowy projekt dotyczący rozwoju współpracy w zakresie B+R między biznesem i uczelniami”* wartość wskaźnika *liczba uczestników Demo Days* uzyskano na poziomie 136 osób potwierdzały listy uczestników biorących udział w czterech takich zorganizowanych wydarzeniach. Natomiast w projekcie *„Platforma startowa dla nowych pomysłów — Hub of Talents 2”* osiągnięcie wskaźnika *liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* (na poziomie 274) wynikała z rejestru zawartych umów. (akta kontroli str. 1090-1093)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Przyjęte w BPNT sposoby monitorowania nie pozwalały na dokonanie pełnej oceny osiągania efektów działalności Parku, co było konsekwencją niespójności celów wyznaczanych w różnych dokumentach oraz nieokreślenia wartości bazowych i docelowych zastosowanych mierników (do 2020 roku włącznie), a przy tym:

- w latach 2018–2020 nie zapewniono monitorowania realizacji wyznaczonych celów strategicznych, a w kolejnych dwóch – BPNT znacząco przekroczył docelowe wartości wskaźników rezultatu określone dla Parku w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku do 2030 roku*,
- w ramach kontroli zarządczej monitorowano zmieniające się cele i zadania, z zastosowaniem różnych mierników, dla których w latach 2018–2021 nie ustalono zakładanych wartości bazowych i docelowych, a także terminów realizacji.

Prawidłowemu monitorowaniu podlegały – osiągnięte na wymaganym poziomie – wartości wskaźników w projektach realizowanych z dofinansowaniem środkami UE (w dwóch przypadkach do zakończenia ich realizacji i uzyskania wartości docelowych, a w jednym w okresie trwałości projektu).

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o wynajmowanie pomieszczeń Parku z zachowaniem zasad ustalonych w regulaminie BPNT.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 30 listopada 2023 r.

Kontrolerzy:

Robert Skwarko
doradca ekonomiczny

/podpisano elektronicznie/

Stanisław Żukowski
główny specjalista kontroli państwowej

/podpisano elektronicznie/

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Janusz Pawelczyk

/podpisano elektronicznie/